МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА ФІНАНСОВИХ РИНКІВ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА (ПРОЄКТ)

на тему: «Сучасні тенденції розвитку міжнародного ринку FinTech»

Здобувачки вищої освіти II рівня, II курсу, ФМФ-22-1 групи,
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
освітня програма «Фінансові технології»

(підпис)

Панченко Ірини Віталіївни
(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник 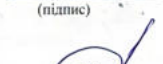
(підпис)

Діденко Людмила Вікторівна, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Керівник освітньо-професійної
програми
(підпис)

Корнєєв Володимир Вікторович, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту рішенням кафедри фінансових ринків та технологій
протокол від «15» 01 2024 № 9

Завідувач
кафедри 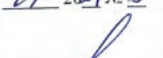
(підпис)

Береславська Олена Іванівна, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Ірпінь – 2024

Реєстрація № 13 18.01.2024р. Бурдовицька В.С.
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки до захисту 15.01.2024
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту 5 06.02.2024
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: Приходська Л.В.
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії:
(підпис) Береславська О.Г.
(ініціали, прізвище)
(підпис) Корнєєв В.В.
(ініціали, прізвище)
(підпис) Діденко Л.В.
(ініціали, прізвище)

БЛАНК ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: керівника, голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Зміст випускної роботи (якість теоретичного матеріалу, його зв'язок з практичним, вміння представляти матеріал в логічній послідовності, наявність висновків та пропозицій)	від 0 до 30		Доповідь від 0-10 балів 10	
2. Дотримання вимог щодо оформлення	від 0 до 10		Розрахунковий матеріал від 0-5 балів 5	
3. Вчасне виконання роботи на всіх етапах у встановлені кафедрою терміни	від 0 до 5		Зміст теоретичного та практичного матеріалу від 0-25 балів 25	
4. Рецензент	від 0 до 5		Апробація від 0-10	
РАЗОМ БАЛІВ*	від 0 до 50		Разом балів від 0-50 за захист 46	

Загальна кількість балів від 0 до 100 93

Оцінювання кваліфікаційної роботи науковим керівником - 47 балів.

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЕКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підпис)
93	A	5	06.02.2024	

Правила переведення оцінок до національної шкали та шкали ЕКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)
80-89	B	4 (добре)
70-79	C	
60-69	D	3 (задовільно)
50-59	E	
35-49	FX	2 (незадовільно)

Факультет Фінансів та цифрових технологій

Кафедра Фінансових ринків та технологій

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітньо-професійна програма «Фінансові технології»

Затверджую
завідувач кафедри фінансових ринків та технологій
Юлія КОВАЛЕНКО
«15» листопада 2022

Завдання на кваліфікаційну роботу (проєкт)

здобувачці вищої освіти

Панченко Ірині Віталіївні

1.Тема випускної кваліфікаційної роботи (проєкту)

«Сучасні тенденції розвитку міжнародного ринку FinTech»

Затверджена наказом ректора від 15.11.2022 р. №1208

2. Строк здачі закінченої роботи 7.12.2022р.

3.Мета роботи визначити механізм формування та тенденції розвитку фінансових технологій на міжнародному ринку та в Україні.

Об'єкт дослідження процес розвитку фінансових технологій FinTech на міжнародному ринку.

Предмет дослідження теоретико-методологічні та прикладні засади розвитку фінансових технологій на міжнародному ринку.

Орієнтовна база дослідження інформація та статистичні дані щодо міжнародного ринку FinTech.

Вихідні дані до роботи праці вітчизняних і зарубіжних авторів в області фінансових технологій на міжнародному ринку, законодавчі та інші нормативні документи, публікації в періодичній пресі, монографії провідних економістів країни.

4. Перелік графічного матеріалу 1 таблиця, 7 рисунків.

6. Зміст випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи (перелік питань кожним розділом)

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ FINTECH-ІНДУ

1.1. Сутність FinTech-послуг та їх значення у розвитку фінансового ринку

1.2. Еволюція міжнародного ринку Fi

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ FIN

2.1. Оцінка становлення та основних напрямів розвитку FinTech в сучасних світогосподар процесах

2.2. Аналіз сучасних тенденцій розвитку міжнародного ринку FinTech

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ FINTECH У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

7. Календарний план виконання роботи

№ п\п	Назва етапів випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи	Строк виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	2	3	4
1	Підготовка 100 % кваліфікаційної роботи та подання її на перевірку науковому керівнику	29.09.2023 р.	28.09.2023
2	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника та подання її на повторну перевірку	31.10.2023 р.	31.10.2023
3	Попередній захист кваліфікаційної роботи	11.12.- 22.12.2023	
4	Надання кваліфікаційної роботи для перевірки на плагіат	01.11- 04.12.2023	28.11.2023
5	Отримання відгуку наукового керівника кваліфікаційної роботи	27.12.2023	28.12.2023
6	Рецензування кваліфікаційної роботи	15.01.2023 р.	28.12.2023
7	Захист кваліфікаційної роботи	01.02 - 09.02.2024	06.02.2024

8. Дата видачі завдання «15» 11. 2022 р.

9. Науковий керівник кваліфікаційної роботи (проекту) (підпис) Діденко Л. В. (прізвище, ініціали)

10. Гарант освітньо-професійної програми (підпис) Корнєєв В. В. (прізвище, ініціали)

11. Завдання до виконання отримала здобувачка вищої освіти (підпис) Панченко І. В. (прізвище, ініціали)

АНОТАЦІЯ

Сучасні тенденції розвитку міжнародного ринку Fin Tech

Назва випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи

Мета роботи полягає у: визначенні механізму формування та тенденцій розвитку фінансових технологій на міжнародному ринку та в Україні.

Завданнями роботи є:

1. Вивчити сутність FinTech-послуг та їх значення у розвитку фінансового ринку.
2. Охарактеризувати процес еволюції міжнародного ринку FinTech.
3. Оцінити процес становлення та основних напрямів розвитку FinTech в сучасних світогосподарських процесах.
4. Проаналізувати сучасні тенденції розвитку міжнародного ринку FinTech.
5. Обґрунтувати перспективи розвитку ринку FinTech у світі та в Україні.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та прикладні засади розвитку фінансових технологій на міжнародному ринку.

Об'єктом дослідження є процес розвитку FinTech на міжнародному ринку.

Базою дослідження виступає сучасний фінансовий сектор, який еволюціонує під впливом новітніх технологій.

За результатами дослідження сформульовані важливі висновки та рекомендації для подальшого розвитку фінансових технологій.

Одержані результати можуть бути використані банківськими установами; органами банківського нагляду та державної влади з метою управління банківською діяльністю; підприємствами в сфері IT, фінансовими та кредитними установами для ефективного впровадження існуючих фінансових технологій або розробки власних.

Кваліфікаційна робота містить 47 сторінок, 1 таблицю, 7 рисунків, список використаних джерел 52 найменування.

Ключові слова: фінтех-компанії, фінтех, фінансові послуги, криптовалюта, інновації, міжнародний ринок.

Рік виконання кваліфікаційної роботи: 2023

Рік захисту роботи: 2024

ANNOTATION

Contemporary Trends in the Development of the International FinTech Market

Title of the graduation qualification (thesis) work.

The aim of the work is to determine the mechanism of formation and development trends of financial technologies in the international market and in Ukraine.

The tasks of the work include:

1. Study the essence of FinTech services and their significance in the development of the financial market.
2. Characterize the evolution process of the international FinTech market.
3. Evaluate the formation process and main directions of FinTech development in contemporary global economic processes.
4. Analyze current trends in the development of the international FinTech market.
5. Substantiate the prospects for the development of the FinTech market worldwide and in Ukraine.

The subject of the research includes theoretical and methodological principles and applied foundations of the development of financial technologies in the international market.

The object of the research is the process of FinTech development in the international market.

The research is based on the modern financial sector, which is evolving under the influence of advanced technologies.

The findings of the study have led to important conclusions and recommendations for further development of financial technologies.

The obtained results can be utilized by banking institutions, banking supervision authorities, and government bodies for managing banking activities. Additionally, IT companies, financial institutions, and credit establishments can use the results for the effective implementation of existing financial technologies or the development of their own.

The qualification paper consists of 47 pages, 1 table, 7 figures, and a bibliography with 52 sources.

Keywords: FinTech companies, FinTech, financial services, cryptocurrency, innovation, international market.

Year of completion of the qualification paper: 2023.

Year of defense of the paper: 2024.

ЗМІСТ

ВСТУП 9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ FINTECH-ІНДУСТРІЇ 12
1.1. Сутність FinTech-послуг та їх значення у розвитку фінансового ринку .. 12
1.2. Еволюція міжнародного ринку FinTech 17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ FINTECH 23
2.1. Оцінка становлення та основних напрямів розвитку FinTech в сучасних світогосподарських процесах 23
2.2. Аналіз сучасних тенденцій розвитку міжнародного ринку FinTech 30
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ FINTECH У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ 44
ВИСНОВКИ 53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 56

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В сучасних умовах глобалізації спостерігається тенденція розвитку внутрішніх фінансових технологій в країнах світу. Геополітична нестабільність визначає нові фактори фінансового розвитку держав, одним з яких виступає інноваційний розвиток фінансового сектора, що визначає актуальність дослідження факторів і тенденцій розвитку фінансових технологій.

Сьогодні світ стоїть на порозі шостого технологічного укладу, контури якого вже почали складатися в розвинених країнах світу, в першу чергу в США, Японії та КНР, і характеризуються націленістю на розвиток і застосування «високих технологій», штучного інтелекту.

Цифровізація зачіпає різні сфери життя суспільства, в тому числі і фінансову. Завдяки розвитку інновацій у фінансовому секторі з'явилася фінтех-галузь, що складається з компаній, що пропонують фінансові послуги з використанням цифрових технологій. До таких компаній відносять фінтех-компанії і бігтех-компанії.

Україна поки істотно відстає від світових лідерів за обсягом, різноманітністю застосування науково-технічного та інтелектуального потенціалу, але досить інтенсивно впроваджує їх у виробничий процес, а особливо – у фінансовій і банківській сферах. Незважаючи на постійні вкладення в інформаційні технології, в тому числі і фінансові, багато компаній в Україні не встигають за прогресом

Питання розвитку та функціонування Fintech індустрії на ринку фінансових послуг різних держав є досить новими для наукової спільноти та опрацьовані переважно у працях зарубіжних науковців: Дж. Мунч, Г. Дорфлайтнер, Л. Хорнуф, М. Шміт, М. Вебер, С. Чишті, Я. Барберіс, Д. Хе, Р. Леков, В. Хаксар. Теоретичним та прикладним аспектам з'ясування сутності, становлення та функціонування сфери фінансових технологій присвячена значна кількість наукових праць зарубіжних та вітчизняних дослідників: Л.

Дудинець, Т. Калашнікова, А. Мазаракі, Г. Поченчук, А. Семеног, М. Тарасюк та ін. Однак деякі аспекти даної проблеми з'ясовані не повністю, в тому числі, більш детального дослідження потребують питання, пов'язані з впровадженням FinTech в банківську систему України.

Мета дослідження – визначити механізм формування та тенденції розвитку фінансових технологій на міжнародному ринку та в Україні.

Завдання дослідження:

1. Вивчити сутність FinTech-послуг та їх значення у розвитку фінансового ринку.
2. Охарактеризувати процес еволюції міжнародного ринку FinTech.
3. Оцінити процес становлення та основних напрямів розвитку FinTech в сучасних світогосподарських процесах.
4. Проаналізувати сучасні тенденції розвитку міжнародного ринку FinTech.
5. Обґрунтувати перспективи розвитку ринку FinTech у світі та в Україні.

Об'єктом дослідження є процес розвитку FinTech на міжнародному ринку.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та прикладні засади розвитку фінансових технологій на міжнародному ринку.

Теоретико-методологічною основою дослідження служать праці вітчизняних і зарубіжних авторів в області фінансових технологій на міжнародному ринку, законодавчі та інші нормативні документи, публікації в періодичній пресі, монографії провідних економістів країни.

Методи дослідження. Методологія дослідження базується на загальнонаукових методах: аналізу та синтезу; системного, логічного та порівняльного аналізу; вибіркових обстежень; економіко-математичного моделювання; графічного методу. Використано довідкові, статистичні та нормативно-правові матеріали з досліджуваної проблеми.

Наукова значимість полягає в розвитку теоретичних основ управління фінансовими технологіями з боку різних суб'єктів фінансового ринку. Результати даної роботи можуть внести певний внесок у розвиток фінансової науки і послужити основою для подальших теоретичних і практичних досліджень ринку FinTech.

Практична значимість: зроблені в роботі висновки і прогнози щодо розвитку фінансового ринку та фінансових технологій можуть бути використані банківськими установами; органами банківського нагляду та державної влади з метою управління банківською діяльністю; підприємствами в сфері IT, фінансовими та кредитними установами для ефективного впровадження існуючих фінансових технологій або розробки власних.

Структура роботи. Дана робота складається з вступу, трьох розділів, які поділяються на підрозділи, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 61 сторінок. Список використаних джерел налічує 52 найменування.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ FINTECH-ІНДУСТРІЇ

1.1. Сутність FinTech-послуг та їх значення у розвитку фінансового ринку

Фінансові послуги є важливим аспектом економіки в сучасному світі. Вони дозволяють фізичним і юридичним особам управляти своїми фінансами, вкладати свої кошти в різні проекти і розвиватися. Ринки фінансових послуг розрізняються по географічному положенню, рівню економічного розвитку та регулюванню з боку держави. Одним з ключових факторів, що впливають на розвиток ринків фінансових послуг, є технологічні інновації. З розвитком Інтернету і технологій зв'язку можливості для надання фінансових послуг значно розширилися. Зараз клієнти можуть отримувати фінансові послуги в будь-якій точці світу через Інтернет [8].

Технологічні інновації також вплинули на способи надання фінансових послуг. Наприклад, електронні платежі, мобільні додатки та онлайн-банкінг стали все більш популярними. Це дозволяє клієнтам отримувати послуги швидше і зручніше, а також знижує витрати на обслуговування. Більше того, деякі технології, такі як блокчейн, вже починають змінювати фінансові послуги, створюючи нові можливості для управління фінансами та інвестування. Однак, технологічні інновації також мають свої недоліки. В першу чергу, існує ризик кібератак, які можуть безпеку фінансовим даним і конфіденційності клієнтів. Крім того, не всі клієнти готові використовувати нові технології, що може створювати перешкоди для розвитку ринку фінансових послуг.

В умовах зростаючої загрози кібератак на банківські системи, фінансові організації повинні забезпечувати безпеку даних клієнтів і розуміти ризики, пов'язані з використанням технологій. Це означає не тільки створення та вдосконалення систем безпеки, а й проведення інформаційної роботи серед

клієнтів, щоб вони знали, як захистити свої особисті дані. Ще одним важливим аспектом є те, що технології можуть призвести до збільшення кількості конкурентів на ринку фінансових послуг, що може створити додатковий тиск на ціни та умови надання послуг [9].

Вищенаведені аспекти можуть привести до поліпшення якості послуг, що надаються, і їх диверсифікація. З іншого боку, застосування технологій у фінансовому секторі може привести до посилення нерівності, так як не всі люди мають доступ до сучасних технологій. Це може знизити рівень фінансової грамотності та створити перешкоди для розвитку економіки в цілому [10].

Варто окремо зазначити, що технологічні інновації можуть змінити вимоги до кадрового складу фінансових організацій. З розвитком технологій виникає потреба у фахівцях з інформаційної безпеки, аналітиках даних, програмістах та інших фахівцях, які можуть успішно працювати з сучасними технологіями.

Технологічні інновації є важливим фактором, що визначає сучасне стан ринків фінансових послуг. Вони створюють нові можливості для управління фінансами та інвестуванням. У сучасному світі важливо забезпечити доступність і використання технологій для всіх верств населення, а також готовність кадрового складу до роботи з новими технологіями.

Для того, щоб дослідити проблеми, пов’язані з впливом фінансових технологій на фінансовий ринок необхідно чітке розуміння трактування терміна фінтех. Однією з найбільш показових проблем розвитку сектора фінтех є те, що ще немає жодного загальновизнаного наукового визначення даного терміна.

Термін «Фінтех» охоплює широкий спектр сервісів, включаючи онлайн-банкінг, платіжні системи, кредитні послуги, інвестиції, страхування та багато іншого. На думку експертів, ринок фінтеху буде продовжувати рости в найближчі роки. Він привертає увагу великих інвесторів, які вкладають мільйони доларів у перспективні стартапи [11].

Фінтех-компанії активно співпрацюють з традиційними банками та фінансовими установами, щоб запропонувати користувачам більш зручні та сучасні фінансові послуги.

Незважаючи на те, що термін «банківська справа» отримав своє відображення в науковому співтоваристві, підходи до поняття «фінтех» все ще залишаються не в повній мірі досліджені.

Фінтех являє собою нову технологію, яка змінює спосіб взаємодії користувачів з фінансовими послугами. Онлайн-сервіси стають все більш зручними і доступними, що робить життя користувачів простіше і економить час [12]. Більшість користувачів тільки починають усвідомлювати переваги онлайн-фінансових сервісів, і в найближчому майбутньому можна очікувати ще більшого зростання інтересу до цієї теми.

Термін Фінтех, що складається зі слів financial (фінансовий) і technology (технологія), стає все більш популярним і необхідним в сучасному світі. Фінтех – це новий підхід до надання фінансових послуг, який об’єднав в собі використання сучасних технологій та інноваційних методів. Він перевертає традиційні підходи до банківської справи, страхування, платіжних систем та інвестування, роблячи їх більш доступними і зручними для користувачів.

Оксфордський англійський словник визначає FinTech як комп’ютерні програми та інші технології, що використовуються для підтримки або надання банківських та фінансових послуг [14]. Таким чином, Фінтех включає в себе широкий спектр рішень, починаючи від мобільних додатків для управління фінансами до блокчейн-технологій, які покращують безпеку і прозорість фінансових операцій [13].

Не можна не відзначити, що Фінтех є однією з найбільш швидкозростаючих галузей для венчурних капіталістів, що залучає все більшу кількість інвестицій. До того ж, фінтех вже зараз змінює не тільки сферу фінансових послуг, а й впливає на економічну ситуацію в цілому. Поява нових продуктів і послуг, таких як цифрові валюти, краудфандинг, онлайн-банкінг та

інші, призводить до зміни стереотипів і традиційних підходів до надання фінансових послуг.

Завдяки використанню нових технологій багато фінансових продуктів стають більш доступними для користувачів, що може бути особливо важливо для малих і середніх підприємств. Наприклад, платіжні системи на основі Фінтех дозволяють швидко і безпечно здійснювати різні фінансові операції в режимі онлайн, що підвищує зручність використання фінансових послуг. Фінтех також може призвести до створення нових продуктів і послуг, які можуть бути більш привабливими для користувачів. Наприклад, нові системи кредитування на основі фінтех можуть надавати більш вигідні умови для позичальників, що підвищує їх задоволеність від використання фінансових послуг і стимулює розвиток цієї сфери.

Однак, розвиток фінтех також може привести до ряду проблем і викликів. Тож, важливо впроваджувати сучасні технології безпеки та захисту даних, щоб забезпечити безпеку фінансових операцій і захистити конфіденційність користувачів. Фінтех може стати причиною погіршення якості роботи в сфері фінансових послуг, якщо не буде правильно реалізовано і використано. Тому, важливо розробляти і впроваджувати технології, які допоможуть поліпшити якість фінансових послуг і підвищити ефективність роботи в цій сфері.

Більшість Фінтех-компаній орієнтовані на надання послуг кінцевим споживачам (B2C-модель) і пропонують рішення в різних областях, таких як кредитування, інвестування, управління активами тощо. наприклад, деякі фінтех-компанії надають послуги з кредитування, які використовують новітні технології та алгоритми для більш точного визначення кредитного ризику позичальника. Інші пропонують рішення для управління інвестиціями, які допомагають клієнтам інвестувати свої гроші з меншими ризиками і більшою ефективністю.

Деякі Фінтех-компанії зосереджені на наданні послуг фінансовим компаніям (B2B-модель). Вони допомагають фінансовим компаніям вдосконалювати та автоматизувати свої послуги, що дозволяє їм знизити

витрати і збільшити ефективність. Такі компанії можуть надавати різні послуги, такі як обробка платежів, фінансове планування, управління ризиками та багато іншого.

Проаналізуємо основні напрямки застосування технології фінтех у фінансовій сфері:

1. Кредитування P2P як альтернатива банківському роздрібному кредитуванню. Суть даного напрямку полягає у використанні спеціальної платформи (додатку, встановленого на смартфоні), що дозволяє виробляти запозичення населенням у інших фізичних осіб і самому надавати кредити. З 2007 р. обсяг ринку P2P кредитування США виріс на 15-20%. Причиною такого зростання є менша різниця в процентних ставках в порівнянні з традиційним банкінгом. Слід зазначити, що дані платформи (спеціальні додатки) не беруть на себе ризики дефолту позичальників.

2. Цифровий банкінг – це можливість реалізації фінансових послуг за допомогою мобільних і онлайн-платформ, що дозволяє вдосконалювати якість роботи банку з клієнтом, економить час і витрати. Потрібно відзначити, що дані системи не тільки спрощують роботу з клієнтом, але і вдосконалюють систему безпеки особистих даних і персоналізації, а також збільшують швидкість і якість роботи сервісів.

3. Блокчейн – спеціалізована технологія, що дозволяє зберігати дані про операції, оперуючи при цьому тільки ресурсами самих учасників системи. Фактично журнал транзакцій ведуть користувачі без участі центрального контрагента у вигляді банку, платіжної системи. Завдяки цьому, вартість транзакцій знижується в 10-20 разів, а витрати на їх здійснення зменшуються на 40-60%. Ця технологія активно застосовується в системах платежів (наприклад, біткойн), але може використовуватися для обміну будь-якої інформації.

4. Біткойн – унікальна платіжна система і валюта. Основна якість біткойнов – децентралізований характер, що дозволяє здійснювати розрахунки і платежі без контролю з боку монетарної влади. Користувачі цієї розрахункової одиниці самі створюють валюту за допомогою спеціальних комп’ютерних

програм, побудованих на основі технології блокчейн. Криптовалюта сьогодні активно використовується для онлайн-платежів, є засобом інвестицій. На її основі створюється значна кількість нових валют, побудованих за такими ж принципам – альткойнів.

5. Електронні платіжні системи як кредитори. Цей напрямок став активно розвиватися, коли банки скоротили обсяг позичкових операцій після кризи 2008 р. Платіжні системи такі, як PayPal і Square за операцію беруть відсоток або комісію з продавця товару (позичальника), який використовував платформу даної розрахункової системи.

Завдяки використанню нових технологій багато фінансових продуктів стають більш доступними для користувачів, що може бути особливо важливо для малих і середніх підприємств. Наприклад, платіжні системи на основі Фінтех дозволяють швидко і безпечно здійснювати різні фінансові операції в режимі онлайн, що підвищує зручність використання фінансових послуг. Фінтех також може призвести до створення нових продуктів і послуг, які можуть бути більш привабливими для користувачів. Наприклад, нові системи кредитування на основі Фінтех можуть надавати більш вигідні умови для позичальників, що підвищує їх задоволеність від використання фінансових послуг і стимулює розвиток цієї сфери.

1.2. Еволюція міжнародного ринку FinTech

Розвиток ринку фінтеху розпочався 40 років назад. Перша хвиля пов’язана зі створенням Інтернету та організацією американської біржі Nasdaq. Друга хвиля (2000-2007 р.) – з 140 фінтех-проектами, орієнтованими на електронну торгівлю. Третя хвиля (з 2008 р.) стимулювала розвиток близько 310 фінтех-проектів, пов’язаних з появою електронних механізмів, що дозволяють оперативно вирішувати проблему зниження доходів та модернізації інфраструктури.

Виникнення сектора фінтех можна віднести до моменту розпалу світової фінансової кризи 2008 року. У цей час банківська система показала свою вразливість і нездатність запобігти кризі. Після банкрутства таких фінансових гігантів, як «Lehman Brothers» і «Merrill Lynch», люди втратили довіру до банків і стали шукати альтернативи. Саме тоді і почався бум фінансових технологій, які пропонували нові і більш зручні способи управління грошима. Такі технології, як мобільні додатки, онлайн-банкінг і криптовалюта, почали набирати популярність і стали доступні широкій аудиторії.

Сьогодні фінтех-компанії пропонують безліч продуктів і послуг, від інвестування до кредитування, і продовжують розвиватися, залучаючи все більше користувачів та інвесторів. Зміна споживчого менталітету створила попит, який надав новим гравцям можливість приєднатися до ринку і запропонувати кращі, більш конкурентоспроможні послуги.

Після фінансової кризи багато висококваліфікованих працівників, працюючі у фінансовому секторі, вирішили розлучитися з традиційним банківським бізнесом і почати підприємницький шлях до переосмислення і відновлення галузі в зовсім іншому форматі. Це породило багато новаторів, які почали будувати свої власні компанії за новими бізнес-моделями.

Ще одним фактором, який сприяв появі фінтеху, була нездатність банків зосередитися на розробці кращих технологій. Натомість вони переключили свою увагу на перегляд своїх фінансових моделей і банківських операцій, щоб запобігти майбутнім банкрутствам. Фінтех-стартапи, з іншого боку, прийшли на ринок з технологічним підходом. Вони почали надавати фінансові послуги, засновані на розвитку технологій та інтернету, що дозволило їм надавати більш швидкі та конкурентоспроможні рішення.

Бачачи потенціал критичних змін у фінансовому секторі, які можуть призвести до революційного переосмислення способів фінансування, венчурні фонди почали вкладати значний обсяг коштів у цей новий тип бізнесу. Ситуація призвела до появи нових Фінтех-компаній, орієнтованих на створення

інноваційних продуктів і послуг, які спрощують доступ до фінансових ресурсів і підвищують їх ефективність.

Однією з ключових ідей, яка закладена в фінтех-продуктах, є цифровізація і автоматизація процесів. Наприклад, за допомогою мобільних додатків та онлайн-платформ можна швидко і легко переказувати гроші, управляти своїми інвестиціями, отримувати кредити і виплачувати борги. Це не тільки зручно для користувачів, але також знижує витрати фінтех-компаній на обслуговування клієнтів.

Ще однією важливою ідеєю в фінтех-продуктах є поліпшення якості обслуговування клієнтів. Фінтех-компанії пропонують більш персоналізований підхід до обслуговування клієнтів, що підвищує задоволеність і лояльність клієнтів. Більше того, фінтех-компанії використовують новітні технології, такі як штучний інтелект і машинне навчання, для поліпшення аналітики даних і прийняття більш обґрунтованих рішень.

В результаті, загальна вартість інвестицій, які були надані фінтех-компаніям, зросла в геометричній прогресії з трохи менше 1 млрд дол. США в 2008 році до приблизно 35 млрд дол. США у 2022 році, що свідчить про те, що дана індустрія продовжує розвиватися і рости з кожним роком. Це також означає, що фінтех-інновації будуть продовжувати змінювати наше життя і призводити до подальших змінам у фінансовому секторі.

Озброєні фінансуванням, новими технологіями та місією переосмислити фінансовий сектор, фінтех-компанії були поставлені на центральне місце в посткризовому світі, який вже починав виглядати відмінним від того, що було кілька років тому.

Інновації як правило передують регулюванню, і це, безумовно, відноситься до фінансових технологій. Криза викликала ряд радикальних змін і правил у фінансовому секторі, спрямованих на запобігання таких катастрофічних подій. Через кілька років після початку глобальної фінансової кризи ми стали свідками введення регулювання електронних грошей, яке регулює багато Фінтех-компанії.

В останні десять років відбулися значні зміни в платіжному секторі з введенням другої платіжної директиви Євросоюзу, зміни в інвестиційних продуктах за рахунок введення Директиви про ринки фінансових інструментів і в цілому, нові способи обробки конфіденційності та захисту даних. Впровадження цих нових правил грає ключову роль у розвитку сектора фінансових технологій.

Через десять років після фінансової кризи фінансові технології стають мейнстрімом, і багато з них беруть на себе роль великих банківських гравців докризової епохи. Недавні скандали, пов'язані з традиційними інститутами, нагадують про ті дні, коли банківська система перебувала на межі краху. Все більша кількість людей воліють довіряти фінтех-компаніям, а не традиційним фінансовим інститутам, в той час як конкуренція за те, хто може запропонувати найшвидший, найрізноманітніший і економічно ефективний діапазон фінансових послуг посилюється.

FinTech, як комбінація фінансових послуг і технологій, швидко розвивалася останніми десятиліттями, іноді повністю переосмислюючи ландшафт фінансових послуг і те, як люди витрачають, інвестують і позичають гроші.

Завдяки тому, що більше 50% дорослого населення світу використовують Інтернет для оплати рахунків або покупки чого-небудь в Інтернеті, FinTech більше не є ринком, що розвивається, а є усталеною галуззю з величезним потенціалом, який ще належить відкрити.

Глобальний сектор FinTech залучив 41,7 млрд. доларів у першій половині 2023 року, перевищивши рекорд минулого року. Глобальні інвестиції в FinTech неухильно зростали в період з 2019 по 2022 рік з 19,9 млрд. доларів до 39,4 млрд. доларів при CAGR 18,5%. Ця тенденція прискорилася в першій половині 2023 року, коли на 789 угод було інвестовано $ 41,7 млрд. В першій половині року було дві мега угоди вартістю понад 1 млрд. доларів, у тому числі гігантська інвестиція в 14 млрд. доларів в Ant Financial, філія по платежах китайської Alibaba Group [6].

Експерти Всесвітнього економічного форуму виділяють шість основних секторів фінансової діяльності, де відбулися найбільш суттєві з технологічної точки зору зміни:

– система платежів і розрахунків (Digital payments);

– залучення депозитів і кредитування (deposit and lending);

– страхування (insurance); управління інвестиціями (investment management);

– залучення капіталу (capital rising) і організація і забезпечення ринкових угод (market provisioning) [4].

З усіх FinTech технологій на сьогоднішній день найбільш прогресивними, перспективними і швидко розвиваються сучасними інноваційними технологіями фінансового нетворкінгу серед усіх секторів є:

1. Цифрові платежі (Digital payments) – визначаються як безготівкові транзакції, оброблювані по цифрових каналах. Випливати цьому визначенню ринку, оцифровка фінансових послуг пов'язана з трансформацією в галузі в процесі оформлення замовлення (онлайнпокупки) і процесі оплати в POS (офлайнові покупки). Таким чином, цифрові платежі можна розглядати як наступний еволюційний крок, що забезпечує додаткові фінансові послуги та заміну класичних старомодних способів оплати (від готівки до кредитної / дебетової картки на мобільні цифрові гаманці) [7].

2. Особисті фінанси (Personal finance) – сегмент особистих фінансів у цьому звіті складається із:

– Robo-Advisors: приватні провайдери ПЗ управління активами, які пропонують автоматизований онлайн-портфель інвестиційних можливостей,

– P2p грошові перекази: транскордонні платежі між фізичними особами, не включаючи внутрішні однорангові транзакції [2].

3. Альтернативне кредитування (Alternative lending) - інноваційні фінансові послуги, такі як Crowd – і P2P Marketplace Lending, стають все більш популярними і завойовують масове поширення в багатьох країнах, особливо в зростаючих. Ці технології дозволяють потенційним позичальникам подавати

заявки на споживчі та бізнес-кредити, не включаючи традиційний фінансовий сектор. У 2022 році обсяг світового ринку альтернативного кредитування склав 376,3 млрд. доларів США [9].

4. Альтернативне фінансування (Alternative financing) – фінансування малих і середніх підприємств часто є болючою точкою для засновників і керівників підприємств. Альтернативні способи фінансування вирішують цю проблему і пропонують більш гнучкі способи отримання грошей для комерційних цілей з глобальної мережі приватних та інституційних інвесторів. У 2022 році понад 12 мільярдів доларів США було інвестовано в проекти Crowdfunding, засновані на акціях або винагородах, по всьому світу [5].

5. Фінтехи в області страхування (Special incsurTech: online distribution).

Тільки активне впровадження основних тенденцій в області цифровізації банківського бізнесу, прискорення цифровізації та комплексної підтримки цифровізації державою можна забезпечити довгострокову стійкість банківського сектора країни і разом з нею стійкість соціально-економічного розвитку.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ FINTECH

2.1. Оцінка становлення та основних напрямів розвитку FinTech в сучасних світогосподарських процесах

У доповіді KPMG стверджується, що протягом 2015-2017 років. в усьому світі спостерігаєся стійкий приріст обсягу інвестицій у Fintech-компанії – загалом на 126% на рік, і лише у 2018 р. цей тренд був знижений через ефект високої бази та непередбачених подій. Обсяг інвестицій у Fintech-компанії у 2022 році виріс до 31 млрд доларів (рис. 2.1) [37].

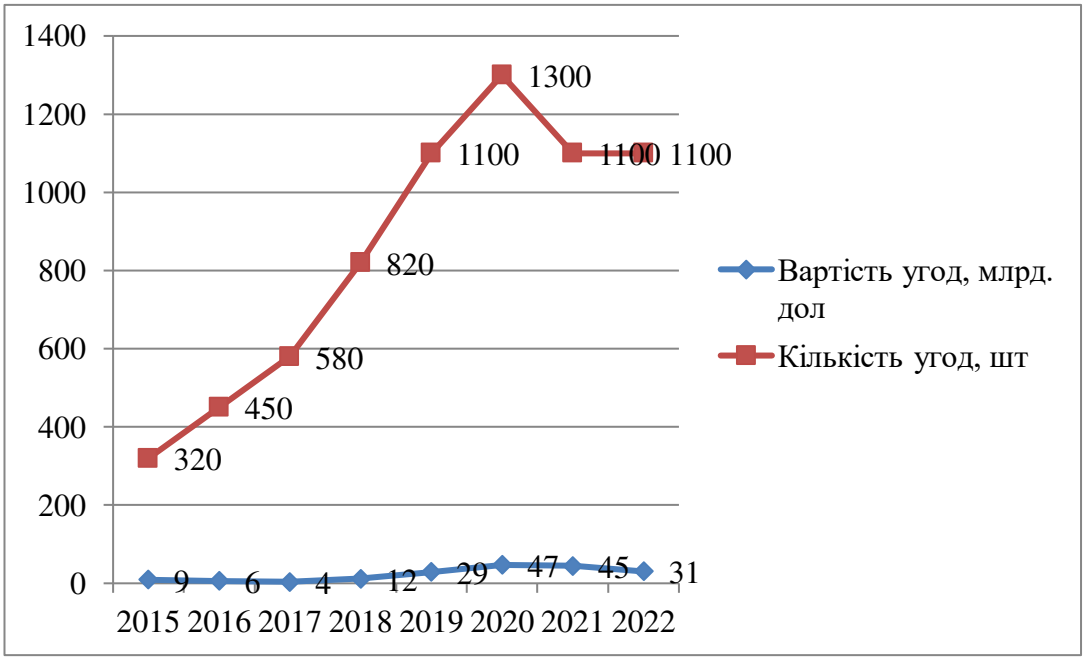

Рис. 2.1. Загальний обсяг світових інвестицій у фінтех-компанії

Джерело: складено автором за доповідями KPMG The Pulse of FinTech

За даними E&Y, індекс проникнення фінансових технологій у світі зріс з 14,6% у 2017 р. до 29% у 2022 р. [20]. Згідно з доповіддю World FinTech Report 2022, близько 48% клієнтів світу користуються послугами принаймні однієї Fintech-компанії [38].

Цей факт свідчить про те, що фінанси є одним із головних драйверів сучасної інноваційної революції, а також їх зростаючої популярності серед

інвесторів та споживачів.

Згідно з однією з загальноприйнятих класифікацій, міжнародний фінансовий ринок складається з таких сегментів, як валютний ринок, кредитний ринок, ринок цінних паперів, ринок страхування та ринок золота [5, с. 266]. Отже, проаналізуємо вплив ринку фінансових технологій на ці наведені сегменти, при цьому особливу увагу приділимо ринку золота.

Валютний ринок. Виникнення альтернативних валют, електронних грошових коштів значно змінило традиційне поняття «гроші». На даний момент відбувається різкий перехід та збільшення використання безготівкових грошей (зокрема віртуальних). Такий перехід, у свою чергу став тригером розвитку електронного обслуговування клієнтів у банках за допомогою різних девайсів.

Розглянемо беззаперечні факти даної закономірності:

По-перше, зростання кількості платежів, здійснених безготівковими засобами. У 2022 р. загальний обсяг безготівкових платежів становив 17%, за ствердженням експертів, він постійно зростає [28]. При цьому зростає кількість безготівкових платежів: так, у 2018-2022 роках вона зросла на 38%. У 2016-2017 роках кількість безготівкових платежів у світі зросла на 11,2%, продемонструвавши високі темпи зростання за десятиліття (рис. 2.2).

Зазначимо, що протягом усього періоду, який ми розглядаємо, обсяг безготівкових платежів у всіх регіонах світу стійко зростає, в середньому на 8,9 пунктів [28].

Відзначимо, що в економічно розвинених країнах традиційні методи безготівкової оплати (наприклад, за кредитною або дебетовою картами) мають домінуючу позицію, тоді як у країнах, що розвиваються, все більше росте використання альтернативних платежів. Альтернативні платежі включають банківські перекази, пряме дебетування, електронні гаманці, мобільні платіжні системи, оплату при доставці та інші.

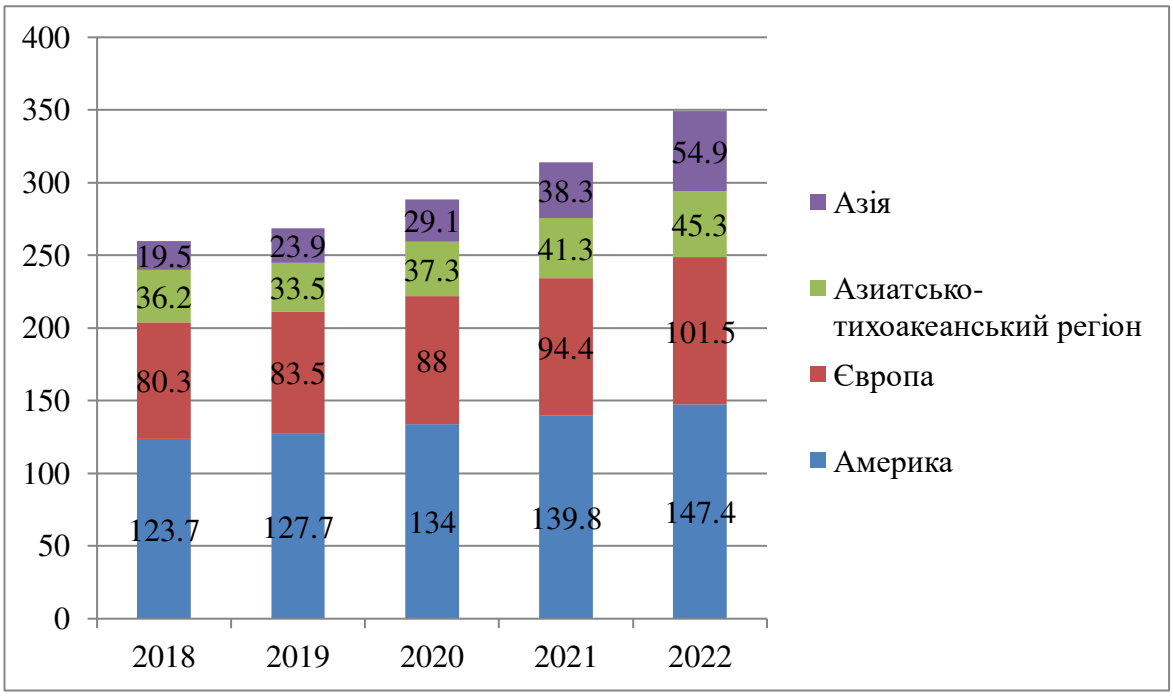

Рис. 2.2. Кількість безготівкових платежів по регіонах світу, млрд. дол

Джерело: складено автором за доповідями KPMG The Pulse of FinTech

У 2018 р. частка альтернативних платежів становила 43% від усіх онлайн транзакцій. Очікувалося, що у 2023 р. вона становитиме 59% [42].

По-друге, збільшуються обсяги електронної комерції (торгових онлайн транзакцій) у всьому світі. З 2018 по 2022 р. обсяг продажів B2C у секторі електронної комерції у світі виріс вдвічі – до майже 2 трлн дол. При цьому середній щорічний темп приросту становив 15,3% (рис. 2.3).

За прогнозами дослідницької компанії eMarketer, у 2023 р. даний показник зросте на 23,2%, досягнувши 2,3 трлн дол, а 2024 р. – 4,5 трлн дол. [11]. Варто відмітити що розвиток електронної комерції підвищує доступність фінансових послуг.

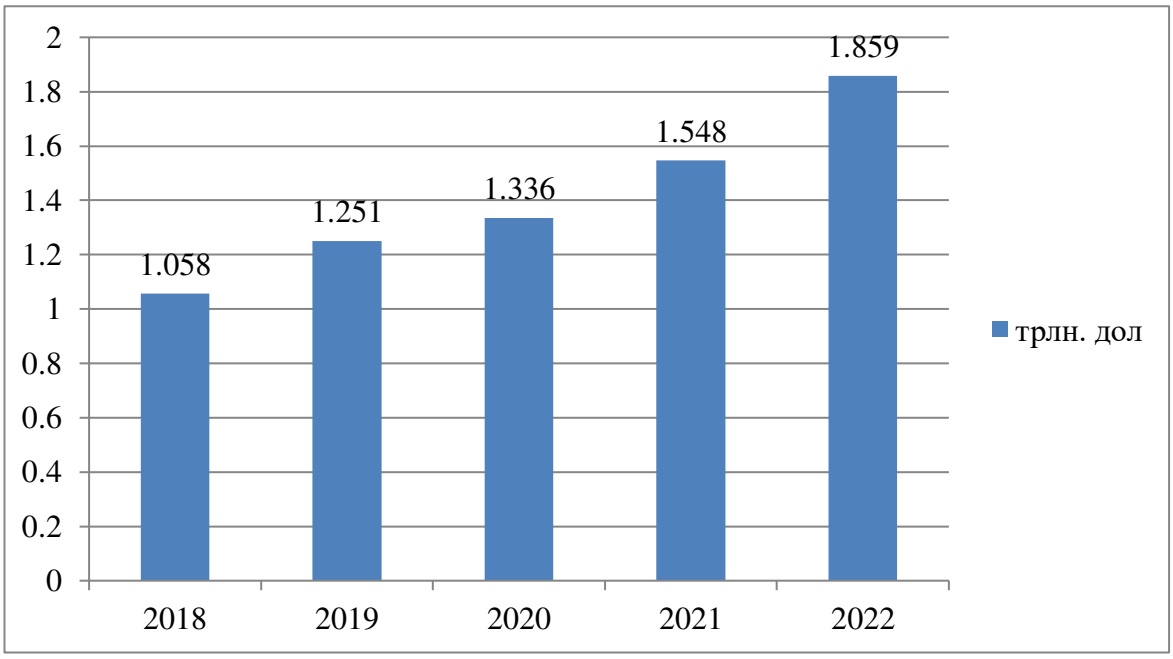

Рис. 2.3. Обсяг роздрібного продажу в секторі електронної комерції у світі, трлн дол.

Джерело: складено автором за доповідями KPMG The Pulse of FinTech

По-третє, стрімкими темпами зростає кількість клієнтів електронного банкінгу, особливо мобільного інтернет-банкінгу [22]. На сьогоднішній день для скорочення витрат на утримання приміщень банківські заклади щороку зменшують кількість своїх відділень.

Також на зміну традиційним установам приходить необанкінг – цифровий банк без фізичних філій, який надає фінансові продукти та послуги тільки через розроблені мобільні програми та веб-сайти.

Відзначимо, що на теперішній час на валютному ринку представлені фінансові компанії, які пропонують широкий комплекс послуг на більш вигідних та прозорих умовах. Наприклад, компанія Kantox, будучи прозорою P2P-платформою, надає більше привабливі курси обміну валют малому та середньому бізнесу, ніж звичайні банки.

Наразі, говорячи про валютний ринок, важливо зазначити, що криптовалюти з’явилися і розвиваються швидкими темпами. Зростання популярності криптовалют зробило їх цікавими для інвестицій, переважно спекулятивних, оскільки ціни на них дуже змінюються [34].

У сфері кредитного ринку особливо видимий вплив сучасних фінансових технологій, особливо тих, що стосуються споживчих послуг, включаючи отримання позик [27].

Можна виділити два ключових аспекти, які впливають на кредитний ринок через фінансові технології.

По-перше, умови отримання кредиту значно покращилися як для кредиторів, так і для позичальників. Це означає, що кредит став більш доступним (тому що фінтех-компанії не регулюються центральними банками, вони не повинні так ретельно оцінювати кредитоспроможність позичальника) і дешевше (фінтех-компанії можуть встановлювати комісії, які в рази менше, ніж банки або навіть уникнути їх зовсім). Крім того, оцінка кредитоспроможності клієнта проводиться швидше (завдяки технології Big Data, яка дозволяє швидко аналізувати великі обсяги даних) і безпечніше (технологія розпізнавання облич успішно бореться з кредитним шахрайством).

По-друге, зростаюча популярність фінтех-компаній призводить до відтоку кредитного капіталу з традиційних фінансових установ, таких як банки. Це призводить до підірвання авторитету банків та інших фінансово-кредитних інститутів і може призвести до їх витіснення з ринку фінансових послуг. Вже третина клієнтів банків по всьому світу користується послугами фінтех-компаній, а в Північній Америці задоволеність цими послугами вища, ніж у банків [39]. За прогнозами PwC, до 2024 року фінтех може зайняти 28% ринку банківських послуг [27].

Розглянемо, який вплив мали на ринок цінних паперів та похідних фінансових інструментів фінансові технології. Насамперед, слід зазначити прихід на ринок нових різновидів цінних паперів. У тому числі, приміром – бінарний опціон. Його особливістю є те, що власник цього фінансового інструменту за фактом того, що відбулася та чи інша фінансова подія, або отримує премію в повному обсязі, або не отримує взагалі нічого.

Ліквідність ринку як такого відбувається за рахунок появи нових фінансових інструментів. Значно полегшується процедура прогнозування

динаміки вартості акцій, облігацій та інших цінних паперів. Машинне навчання, перспективи якого дуже високі і ще явно недооцінені, на підставі наявних даних дає можливість отримувати набагато більше точні та вірні прогнози, ніж раніше. Аналогічний ефект дозволяє отримати використання нейронних мереж, які відсікають все непотрібне для розуміння дійсної динаміки курсів [18].

Підвищення зручності та простоти ведення діяльності на фінансових ринках призвело до збільшення кількості їх учасників.

Завдяки численним мобільним програмам можна здійснювати операції з будь-якими фінансовими інструментами на будь-якій біржі.

У галузі посттрейдингу виокремлюють блокчейн як перспективну фінансову технологію. Головні недоліки посттрейдингових послуг на сьогоднішній день – висока вартість та повільність процесів. Застосування блокчейну дозволяє здійснювати всі необхідні операції в режимі реального часу, що робить угоди прозорими і запобігає зловживанням. Тому багато бірж активно тестують блокчейн з метою поліпшення ефективності та швидкості розрахунково-клірингових операцій.

Аналогічний результат очікується і для депозитарних послуг.

Ринок страхування як різновид фінансових послуг відноситься до числа найбільш старих та консервативних. Темпи впровадження фінансових технологій на ринок, у раніше досить замкнуте та консервативне середовище, вражають. Фахівці дали цьому явищу особливу назву – InsurTech.

Безумовно, ринок страхування не міг не піддатися суттєвим змінам. Насамперед, дуже помітно змінилися споживчі параметри продуктів та послуг. Багато продуктів і послуг виразно подешевшали. Це пов’язано з впливом InsurTech на процеси ціноутворення. Насамперед аналізу стали піддаватися набагато більше обсягів даних. Збір їх став можливим завдяки різним смарт-пристроям (GPS-трекери, що використовуються в автострахуванні, фітнесбраслети, задіяні у сфері страхування здоров’я та життя тощо).

Технології великих даних дали змогу адекватно обробити отримувану

інформацію. Внаслідок цього всі наявні ризики стали оцінюватися точніше. Компанії змогли класифікувати всю сукупність клієнтів згідно з рівнями ризику, і, відповідно, диверсифікувати свої пропозиції. У результаті загострилася конкуренція на страховому ринку [34].

Штучний інтелект, взявши роботу страхового брокера, дозволив персоніфікувати пропоновані людям продукти та послуги. Фахівці вважають, що до завершення поточного року фінансові технології займуть понад 20% від загального обсягу страхового ринку [27].

Ринок золота. Роль фінансових технологій на цьому ринку найпростіше показати, використовуючи як приклад біткоін. Фахівці знаходять безліч аналогій між цими активами. І головне, у чому вони схожі – це їхня обмеженість. Обмеженість золота як активу викликана обмеженістю його запасів на планеті, обмеженість біткоїну пов’язана з математичними причинами.

Золото як актив привабливе з цілого ряду причин. Насамперед, зазвичай золото уособлює стабільність. Вкладення в золото неминуче приносить прибуток у довгостроковій перспективі. Одночасно золото має необхідну ліквідність. Проте у 2019 р. на ринку золота спостерігався різкий спад через те, що набрав чинності новий, надзвичайно цікавий клієнтам актив – криптовалюти (в т.ч. біткоін).

Зростання курсу біткоїну було зумовлене саме його математичною обмеженістю: відомо, що понад 21 млн біткоїнів емітувати просто неможливо. Саме тому пропозиція біткоїнів на ринку має стійкий тренд зниження, отже – збільшення їх вартості.

Статистичний аналіз показав, що курс ринку криптовалюти після початку пандемії COVID-19 фактично почав відображати курс більш традиційних інвестицій.

Зростання схожості криптовалют з товарним, а не валютним ринком, пояснює їхнє походження як активу, покликаного протистояти маніпуляціям центральної влади, таких як національні банки. Але криптовалюта все ще

залишається спекулятивним активом, і тому вона далека від золота та срібла.

2.2. Аналіз сучасних тенденцій розвитку міжнародного ринку FinTech

Різні інновації, в тому числі в сфері послуг, виступають найважливішим фактором зростання суспільного добробуту, ключова роль в регулюванні якого традиційно належить державі [19]. Сьогодні багато країн проводять цілеспрямовану політику щодо розширення доступу населення до фінансових послуг (фінансова включеність, financial inclusion) як на національному, так і на міжнародному рівнях. Така інклюзивність (перш за все пов'язана з електронними переводами і платіжними картками) може стати драйвером економічного зростання завдяки демократизації інвестиційних інструментів за рахунок використання мобільного банкінгу, зниження трансакційних витрат і підвищення тим самим доходів населення [20].

Ці аспекти особливо критичні для України, де низька купівельна спроможність виступає одним з основних перешкод для розвитку сектора цифрових фінансових послуг. Фінансова включеність не тільки дозволить оптимізувати управління індивідуальними ризиками, а й сприятиме зростання заощаджень, скорочення тіньової економіки і корупції при переході від готівки до електронних платежів.

Світовий банк оцінює розвиток фінтех-ринку методом аналізу обсягу кредитів, виданих фінтех-сегментом, по відношенню до обсягу ВВП (валовий внутрішній продукт) [10].

Розвиток фінтех-галузі в світі почалося після 2015 р. в результаті поступового нарощення інвестицій у фінтах-стартапи і в формування технологічних екосистем. Зручність прямого інвестування в галузь, персоналізованість і доступність пропонованих послуг сприяли зростанню попиту на Фінтех-сервіси. Однак цей попит ще не досяг межі – в більшості країн світу частка кредитів, виданих фінтех-компаніями, становить менше 2%

від ВВП, що говорить про можливість і необхідність подальшого розвитку світового фінтех-ринку.

Серед країн світу лідером з розвитку фінансових технологій є Китай. Китай можна назвати світовим лідером за обсягом наданого фінтех-кредиту по відношенню до ВВП. Лідерство Китаю пов'язане з низкою причин:

1. Соціальні причини. Населення Китаю відрізняється терплячістю, посидючістю, дисциплінованістю, згуртованістю. Дані якості сприяють створенню технологічних інновацій, що лежать в основі створення фінансових технологій. Крім того, населення Китаю схильне не тільки створювати технології, але і впроваджувати в повсякденне життя: за кількістю користувачів смартфонами Китай займає перше місце в світі, а відсоток користувачів смартфонами серед населення становить 68,4% [11]. Отже, ринок Китаю налічує максимальне серед країн світу потенційне число користувачів фінтех-сервісів.

2. Політичні причини. Влада Китаю створює сприятливі умови для розвитку фінтех-індустрії, розвиваючи регуляторне середовище. Регулятор в особі Народного банку Китаю і ряду міністерств створюють правову основу функціонування різних інноваційних фінансових сфер, створюють регулятивні пісочниці для апробації фінансових інновацій, а також використовують інноваційні технології в процесі регулювання (RegTech).

Розвитку фінансових інновацій в Китаї також сприяла лібералізація процентних ставок. Протягом значного періоду регулюючі органи в Китаї жорстко контролювали процентні ставки на фінансових ринках країни. Ситуація змінилася в липні 2013 року, коли регулюючі органи скасували мінімальні ставки кредитування, надавши фінансовим установам більшу автономію у визначенні ставок кредитування на основі ринкових сил. В рамках цього переходу з'являються фінтех-послуги, такі як взаємні фонди грошового ринку [12].

3. Економічні причини. Доступність венчурного капіталу дозволила постачальникам фінтех-послуг розширити сферу інноваційної діяльності і

рости помітними темпами. Традиційні постачальники фінансових послуг вкладають значні кошти в свої власні цифрові перетворення і дочірні фінтех-компанії. Тенденція інвестування в фінтех допомагає традиційним банкам ставати більш привабливими для сучасних, технічно підкованих споживачів, залучати більше депозитів і нарощувати подальші інвестиції в фінтех [13].

Крім того, можна відзначити високий розвиток фінтех-ринку в Азіатсько-тихоокеанському регіоні (АТР). Успіх розвитку фінтеху в даному регіоні можна пов'язати з декількома факторами:

1. Співпраця з Китаєм та впровадження його досвіду як світового лідера сфери фінансових інновацій.

2. Країни АТР мають перспективи підвищення фінансової грамотності населення як потенційних користувачів фінтех-послуг, що приваблює потік іноземних інвестицій в галузь. Особливо стрімко розвиваються інновації в платіжній системі, які дозволяють як збільшувати кількість користувачів банківських рахунків, так і здійснювати платежі без відкриття рахунку, наприклад, це актуально для осіб, які не мають документів, що підтверджують особу.

Розвиток фінтеху в країнах Європи і Америки обгрунтовано припливом інвестицій, в тому числі внутрішніх, високим рівнем технологічного розвитку країн, створенням сприятливих умов праці для фінтех-фахівців, високим рівнем грамотності споживачів фінтех-сервісів.

Також наразі спостерігається стримкий розвитку фінтеху в країнах Африки (Кенія, Танзанія, Уганда і Гана), для яких малохарактерні перераховані фактори успіху розвитку фінансових технологій. В даний час в Африці близько 90% транзакцій здійснюються з використанням готівкових коштів. При цьому зростає число користувачів смартфонами, спостерігається урбанізація суспільства. Це означає, що доходи від впровадження фінтеха в країни Африки мають високий потенціал для зростання. Даний потенціал сприяє залученню інвестицій в африканський фінтех зі сторони розвинених країн: більше 70% венчурних інвестицій залучаються з країн Північної Америки.

Однак розвиток інновацій ускладнює ряд фактор:

1. Недостатньо розвинена інфраструктура для здійснення платежів, слабке проникнення Інтернету і мобільного зв'язку в різні регіони країн Африки.

2. Низький рівень доходів, фінансової та цифрової грамотності населення, яке є потенційним споживачем фінтех-сервісів.

3. Швидко змінюється регулювання фінансового сектора, що ускладнює можливості підлаштовуватися фінтеху під умови в конкретній державі.

Незважаючи на серйозні перешкоди, фінтех в Африці продовжує розвиватися. Успішні африканські фінтех-компанії адаптували бізнес-моделі до унікальних економічних реалій і потреб клієнтів.

З досвіду найбільших африканських фінтех-стартапів можна виділити особливості розвитку інновацій у фінансовому секторі африканських країн:

1. Пропозиція фінансових інновацій має бути підлаштована під умови ринку. Розвитку фінтеху може передувати розвиток платіжної інфраструктури, тому в Африці постачальники нефінансових продуктів часто переростають у фінтех.

2. Так як 90% населення Африки використовують готівку для здійснення платежів, виникає проблема інформування потенційних клієнтів про інновації. З цією метою фінансові компанії створюють альянси з великими ритейлерами для інформування про фінтех-сервіси та подальшого залучення клієнтів [14].

3. Африканський фінтех використовує агресивні стратегії ціноутворення з метою залучити необхідну кількість фінтех-користувачів навіть з урахуванням низького рівня добробуту населення. Надалі фінтех-компанії отримують доходи за рахунок ефекту масштабу, так як в умовах низького рівня доходів населення країн Африки різке зростання цін може призвести до втрати значної кількості клієнтів.

4. Для збереження частки ринку фінтех-компанії в Африці серед переліку наданих інноваційних фінансових послуг виділяють ті послуги, які є надійним джерелом доходу [14].

Таким чином, розвиток фінтеху в Африці пов’язано з потенціалом майбутнього зростання, хоча і тягне необхідність вирішення ряду інфраструктурних проблем і проблем розвитку суспільства.

Для наочного і більш глибокого подання питання, необхідно провести комплексний аналіз, що включає різні статистичні показники, що характеризують динаміку фінтех ринку, його обсяги і тренди.

На кожному з розглянутих графіків, на базі актуальної динаміки за 2020-2022 рік, можна скласти прогноз до 2024 року, грунтуючись на поточних темпах зростання і динаміці. На рис. 2.4 представлений графік, що характеризує обсяги основних інструментів фінтех ринку:

Рис. 2.4. Сумарний обсяг коштів за всіма транзакціями найбільших фінтех-секторів [8]

З даного рисунка видно, що всі сектори показують позитивну динаміку, найбільшим з них передбачувано є сектор цифрових платежів, так як даною послугою користуються понад 50% дорослого населення світу. Однак, найбільш високі показники темпів зростання показує галузь «Особисті фінанси (Personal finance)», зростання якого склає з 149,848 млн. дол. до 606,334 млн. дол. за 2 роки, тобто більше 400%. Варто зробити висновок про те, що ринок P2P грошових переказів є одним з найбільш швидко розвинених і перспективних.

Розглянемо кількість користувачів в кожному фінтех секторі (рис. 2.5).

Рис. 2.5. Кількість користувачів у фінтех секторах, млн. чол [8]

Як видно з рис. 2.5, спостерігається стабільне зростання припливу користувачів в кожному з фінтех секторів.

Для отримання комплексної картини, резюмуємо картину за кількістю користувачів і їх транзакцій (рис. 2.6).

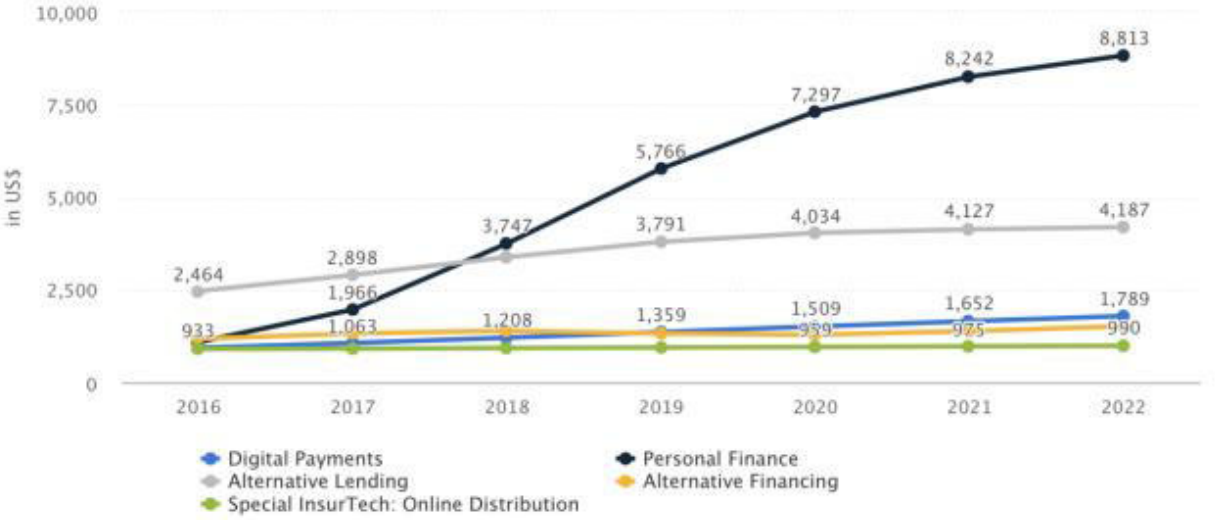

Рис. 2.6. Середній річний обсяг угод на 1 користувача [8]

Розглядаючи середній обсяг угод на кожного користувача спостерігаємо, що найбільш стабільним і неволатильним є сектор InsurTech (страхові сервіси фінтеху), сектор цифрових платежів показує 20% зростання в 2022 році, а

найбільш стрімко розвинена сфера персональних фінансів і P2P переводів, що ми вже спостерігали на графіку сумарного річного обсягу коштів по всіх транзакціях на рис. 2.4.

Підводячи підсумок, варто відзначити наступні принципово важливі моменти:

– глобальний сектор FinTech екстенсивно розширюється, залучаючи великі обсяги фінансування (41,7 млрд доларів у першій половині 2023 року, перевищивши суму за весь 2022 рік);

– найбільш динамічно розвивається сектор fintech – Особисті фінанси (Personal finance), що включає в себе robo-Advisors: приватні провайдери з управління активами, які пропонують автоматизований онлайн-портфель інвестиційних можливостей, і P2P грошові перекази: транскордонні платежі між фізичними особами, не включаючи внутрішні однорангові транзакції;

– найбільша галузь фінтеху – цифрові платежі, через залученості величезної кількості користувачів, за різними оцінками що налічує понад 50% населення світу.

Українські банки, що впровадили інтернет-банкінг, пропонують широкий спектр послуг в Інтернеті. До таких послуг входять перевірка залишків на рахунках, грошові перекази як в межах України, так і за кордон, отримання виписок за рахунками, сплата рахунків, оформлення депозитів, конвертація валюти, замовлення додаткових платіжних карт і багато іншого. ПриватБанк безсумнівно є лідером у впровадженні інтернет-технологій в Україні, з числом клієнтів, підключених до їхньої інтернет-банкінгової платформи, перевищуючи мільйон. Альфа-Банк, Укрсіббанк і кілька інших банків йдуть за ним.

Важливі послуги вітчизняних банків у Інтернеті наведені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Послуги інтернет-банкінгу, що пропонують найбільші банки України

Назва банку	Назва системи інтернет-банкінгу	Перелік послуг (основні можливості)
ПриватБанк	Приват24	перегляд виписок за рахунками; оформлення депозиту; оформлення страхового полісу; погашення кредиту; купівля автобусних, залізничних та авіабілетів; купівля квитків на спортивні змагання; обмін валюти; будь-які види платежів; поповнення балансу мобільного телефону; переказ грошових коштів; замовлення додаткових платіжних карт
Укрсоцбанк	UniCredit Online	перегляд виписок за рахунками; оформлення депозиту; обмін валюти; переказ грошових коштів; будь-які види платежів; поповнення балансу мобільного телефону
Укрексімбанк	Enter EXIM®	перегляд виписок за рахунками; будь-які види платежів; оформлення депозиту; переказ коштів; переказ коштів – погашення кредиту; замовлення додаткових платіжних карт
Альфа-банк	My Alfa-Bank	перегляд виписок за рахунками; оформлення депозиту; погашення кредиту; купівля білетів на розважальні заходи; обмін валюти; будь-які види платежів; поповнення мобільного телефону; переказ коштів; замовлення додаткових платіжних карт
Укрсиббанк	Star24	перегляд виписок за рахунками; оформлення депозиту; погашення кредиту; будь-які види платежів; поповнення мобільного телефону; переказ коштів; замовлення додаткових платіжних карт
Промінвест-банк	PIB-to-WEB	перегляд виписок за рахунками; будь-які види платежів; оформлення депозиту; погашення кредиту; замовлення додаткових платіжних карт
Ощадбанк	WEB-банкінг «Ощад 24/7»	перегляд виписок за рахунками; будь-які види платежів; оформлення депозиту; переказ коштів; погашення кредиту; замовлення додаткових платіжних карт

Джерело: [3]

Таким чином, державні банки змінюють стратегію співробітництва з клієнтами, оскільки їх управляють люди, які народилися до цифрової ери, але адаптувались до неї. Ці люди не розуміють цифрового життя, тому банкам необхідно активно працювати з представниками покоління Z і мати сильну цифрову комунікацію, щоб залишатися конкурентоспроможними.

Основою для розвитку фінансових технологій є впровадження другої Директиви ЄС про платіжні послуги (PSD2) в січні 2018 року. Ці правила зривають монополію банків на дані своїх клієнтів, дозволяючи «торговцям» отримувати дані рахунків споживачів тільки з їх згоди. PSD2 також вимагає

посилення перевірки особистих даних під час онлайн-оплати. Всі фінансові транзакції, де принаймні одна сторона знаходиться в ЄС, підпадають під PSD2, за винятком кріптовалют. Це забезпечує кращу інформацію для клієнтів та ефективніший захист транзакцій у Європі. Ідея полягає в тому, щоб дозволити електронним комерційним компаніям будувати фінансові послуги на основі даних та інфраструктури банків, оскільки сторонні постачальники можуть запропонувати більш інноваційні та персоналізовані послуги.

Відкритий банкінг є ще однією розвинутою фінансовою технологією, яка існує у світі. Україна зараз перебуває на початковій стадії розвитку системи відкритого банкінгу у порівнянні з іншими країнами, але має гарні перспективи для швидкого прогресу.

Закон «Про платіжні послуги» набрав чинності в Україні 1 серпня 2022 року. І через три роки, з 1 серпня 2025 року, запрацює розділ, що стосується відкритого банкінгу. На Ukrainian Open Banking Summit експерти обговорили особливості впровадження принципів відкритого банкінгу в Україні та переваги для споживачів, бізнесу та учасників фінансового ринку.

Завдяки відкритому банкінгу, в Україні фінансові сервіси зможуть надаватися страховим та бухгалтерським компаніям, медичним компаніям та представникам сфери sharing economy. Впровадження відкритого банкінгу також сприятиме розвитку wealth management, управління інвестиціями та інших проектів. Ці проекти сприятимуть розвитку фінансового ринку, зниженню бар’єрів для сторонніх компаній та забезпечать доступ до інформаційних ресурсів для широкого кола учасників фінансового ринку.

Ринок FinTech постійно змінюється: невеликі стартами об’єднуються і створюють спільно акціонерні товариства, інвестори купують проекти за кілька мільярдів доларів, компанії випускають нові технології, які пізніше починають удосконалювати їх конкуренти і т. д. При цьому варто зауважити, що на відміну від інших ринків FinTech перетворюється з більшою швидкістю. Аналітичні компанії надають свої звіти з аналізу FinTech індустрії щоквартально, але навіть за такий короткий проміжок часу можна побачити значні зміни.

За останні роки фінансовий ринок під впливом нових технологій сильно змінився. Сучасні банки бояться не конкурентів-банків, а новачків-стартапів, що створюються абсолютно нові рішення для споживачів. Тому всі учасники ринку намагаються відстежувати останні тенденції і відповідати всім трендам, щоб утримувати свої позиції на ринку.

1. Система блокчейн. Один з найважливіших і знаменних трендів FinTech індустрії – це технологія blockchain (блокчейн). Блокчейн, або по-іншому технологія розподіленого реєстру, являє собою базу даних для зберігання інформації про дії двох і більше учасників системи.

Система блокчейна була написана в 2008 році, але стала популярною лише в 2014 році, після виходу біткоіни на ринок. Сьогодні на базі блокчейна вже запущено понад 300 стартапів [14].

В якості основної одиниці зберігання виступає транзакція, тобто дія по внесенню нової інформації, її зміни або видалення. Транзакція може бути влаштована різними способами і містити будь-які поле. Але при цьому вона обов'язково включає в себе дані по входу і виходу (посилання на попередні дані і куди вони відправлені), час твору транзакція. Таким чином вся інформація, крім прихованої за ключами, зберігається в незашифрованому вигляді.

Транзакції групуються в блоки, які, в свою чергу, містять списки цих транзакцій та їх заголовки. Оскільки блоки містять посилання на попередні блоки, вони утворюють ланцюжки, власне складові ланцюжок блоків транзакцій. Блоки формуються за спеціальними правилами користувачами «Майнер», блоки можуть з'являтися одночасно, але при перерахунках бічні гілки відсікаються, а вивільнені транзакції перестають вважатися підтвердженими і включаються в нові блоки.

Формувати подібні ланцюжки блоків можуть відразу кілька користувачів. Так як інформація зберігається у відкритому вигляді, то міняти її не можна. При цьому частина інформації шифрується, і щоб її побачити, необхідно мати спеціальний ключ, який зберігає власник об'єкта. Виходить, що самі об'єкти

зашифровані в цій системі, а відкритої інформацією є дії з ними і їх кількісні характеристики. Всі дані блокчейна зберігаються на комп'ютерах користувачів, що є відмінною рисою цієї системи [25].

Ще одним великим плюсом є те, що для ідентифікації учасника не потрібно піднімати всі персональні дані: в системі є «цифровий нотаріус», який в режимі онлайн ідентифікує користувача за короткий проміжок часу [6]. Таким чином, кілька користувачів можуть взаємодіяти між собою, без участі централізованих посередників. Це значно спрощує весь процес передачі інформації.

У 2014 року був створений консорціум R3, що займається стандартизацією протоколів і додатків для впровадження блокчейна. У 2016 році 40 великих світових банків взяли участь у тестування нового продукту на основі блокчейна, що полегшує торгівлю борговими інструментами [12].

У сучасному світі технологія блокчейна продовжує набирати популярність. Деякі корпорації навіть планують переклад внутрішнього документообігу на систему блокчейна для підвищення ефективності своєї роботи.

2. Великі дані Big Data. Наступним трендом вже другий рік поспіль залишається Big Data – «великі дані». Кілька років тому стільникові оператори стали аналізувати всі дані, які отримують про своїх клієнтів: їх місце розташування, з ким спілкується клієнт, де знаходяться ті люди, як багато часу витрачає на спілкування і т. д. В результаті вони змогли більш створити більш точний потре своїх споживачів і змогли пропонувати їм індивідуальні рішення, що, звичайно, є великим плюсом для їхніх клієнтів.

Аналогічну діяльність почали вести банківські установи. Задля банків доступна така інформація, як сценарії платежів їх клієнтів, історія кредитування, суми переказів і на які рахунки вони здійснювалися. Володіння такою інформацією дозволяє визначати наскільки благонадійний клієнт для банку, які платежі у нього можна спрогнозувати, якими сумами він може оперувати і т. д.

Однак прогрес із використанням Big Data пішов далі. Зараз цю технологію використовують як основу для подальших розробок. Наприклад, якщо зробити інтеграцію великого масиву даних і елементів штучного об'єкта, то можна навчити машину аналізувати інформацію і на основі цього аналізу робити точні прогнози і висновки, допомагають для прийняття важливих фінансових рішень. Подібні технології сьогодні отримали назву «робоедвайзинг». Також сьогодні ці дані можна використовувати для оцінки ризикованості дій користувачів і створення найбільш оптимальних інвестиційних портфелів [23].

Акселератори активно набирають стартапи, що займаються розробкою сервісів і додатків на основі аналізу великого масиву даних: персоналізація пропозицій, складання рейтингів і автоматичної фільтрації, формування кредитного досьє клієнтів, дозаповнення анкет даними з відкритих джерел, психометричний і психографічний аналізи даних та ін.

Правильна робота з Big Data дозволяє організаціям знаходити підхід до кожного клієнту з найменшими часовими і грошовими витратами для самої організації. Крім того, створення індивідуальних рішень допомагає підвищити лояльність клієнтів, що в сучасному світі дуже важливо для всіх учасників фінансового ринку.

3. Віддалена ідентифікація. Паралельно «великим даним» важливим напрямком у банківському секторі стає технологія віддаленої ідентифікації. Її основна ідея полягає в тому, щоб клієнти банку могли виконувати різні грошові операції зі своїми рахунками, передавати якісь персональні дані в інші організації без особистого звернення в офіс – віддалено.

З сучасному світі вже давно існують технології мобільного і онлайн-банкінгу, однак вони не гарантують того, що запити виконує саме власник рахунку, а не зловмисник, незважаючи на посилений захист.

4. Розробка банківських мобільних додатків, економіка API. З кожним роком обсяг користувачів Інтернету і сматрфонів збільшується, ця позитивна динаміка вже давно усталилася. Тож фінансові установи починають все більше

і більше переводити свої сервіси в мобільні додатки. Відповідно, виникає новий тренд: розробка зручних і звичних для користувачів додатків. Багато банків намагаються не просто запустити свій мобільний банк, а зробити його простим і зрозумілим у використанні для своїх клієнтів.

Лідери ринку виграють, тому що будують продукти, заточені під конкретного користувача. Це крайня ступінь орієнтованості на клієнта. Методика дизайн-мислення складається з послідовного чергування співпереживання, аналізу, дизайну, тестування і доопрацювань і дозволяє вжитися в ситуацію своїх користувачів, зрозуміти їх наболілі проблеми і вирішити їх, не нав'язуючи їм свою точку зору [6].

Однак, для подібних розробок необхідна окрема команда IT-спеціалістів, які будуть регулярно моніторити роботу цього додатка, відстежувати і запобігати будь-які збої в системі, а також робити регулярні оновлення для введення нових функцій або змін. Створення таких додатків – дуже трудомісткий процес.

У зв'язку з великим попитом на такі послуги стали з'являтися різні API – це готові універсальні інтерфейси розробки додатків. Також з'явився новий термін «економіка API». Завдяки API можна інтегрувати будь-які додатки в цифрові платформи і навпаки, швидко додавати і прибирати нові сервіси. В майбутньому ці системи можуть і зовсім замінити звичайні додатки мобільного банкінгу.

В даний час стає актуальною тема відкритих API, коли один фахівець пише вихідний код і викладає його у відкритий доступ, а будь-який інший програміст може зробити свою модифікацію цього API і на його основі створити новий продукт.

Спочатку відкриті API створювалися телекомунікаційними компаніями, проте пізніше потенціал цієї системи знайшли і в інших галузях, в тому числі і в банківському секторі.

Банки почали усвідомлювати, що відкритий API – це чудовий спосіб завоювання та утримання клієнтів: використовуючи відкриті API, розробники можуть створювати цікаві користувачам кастомізовані додатки.

Банк, який відкриває API, допомагає Фінтех-стартапам винаходити нові платіжні продукти [9].

5. Кіберзагрози та кіберстрахування. Поряд з позитивними тенденціями розвитку FinTech ринку виявляються і негативні: збільшується число кібератак. За даними Міжнародного інституту стратегічних досліджень, вартість збитків від кіберзлочинів оцінюється більш, ніж в 400 млрд.доларів на рік [10].

Експерти відзначають, що кібератаки почастішали і придбали глобальний характер, а шахраї розширили спектр своїх атак. Разом зі збільшенням кіберзлочинів зростає і популярність страхування від подібних загроз, виникає новий ринок – кібербезпеки і кіберстрахування. Для страхових компаній це дуже важливий тренд і потенційно прибуткова ніша. На Заході страховики активно звертаються до кіберстрахування, так як це одна з небагатьох можливостей продавати високомаржинальні продукти на усталеному ринку.

Світовим лідером на даному ринку вважаються США з їх потужною IT інфраструктурою, де були відзначені перші в світі серйозні кіберзагрози для бізнесу і де діє жорстке законодавство щодо захисту персональних електронних даних. Кіберстрахування популярно і в Великобританії, де в останні роки активно розвивається юридичний супровід кіберполісів [33].

Крім вище розглянутих трендів сьогодні виділяють ще безліч нововведень на ринку FinTech, що не дивно при такому розвитку і масштабі. Незважаючи на всі зміни фінансового ринку і його суб’єктів, головною проблеми досі залишається регулювання нових компаній і нових технологій, що виникають майже щодня. При цьому, труднощі пов’язані не тільки з відстеженням цих стартапів, але і з безпекою інших учасників ринку.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ FINTECH У СВІТІ ТА В УКРАЇНІ

Сучасний розвиток банківської діяльності передбачає модифікацію бізнес-моделей і пошук відповідної стратегії розвитку, щоб революціонізувати свій бізнес на основі FinTech.

Однак оскільки банківська сфера може бути дуже традиційною, технологічні компанії повинні зосередитися на інтеграції інновацій та застосуванні сценаріїв для досягнення успіху у фінансовому секторі.

Україна входить в число країн – лідерів з розвитку фінтеху. Кількість кредитів, наданих українськими фінтех-стартапами у відсотках до ВВП, стійко зростає з 2019 р. (рис. 3.1).

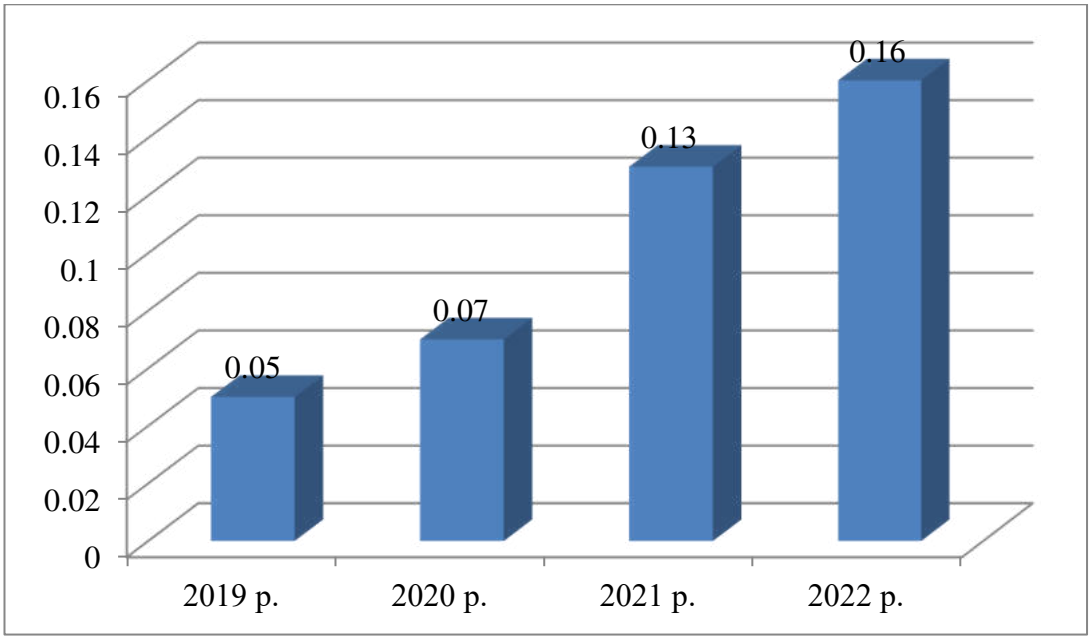

Рис. 3.1. Динаміка обсягу кредитів, виданих українськими фінтех-компаніями, по відношенню до обсягу ВВП, %

Джерело: побудовано автором за даними [10]

За рис. 3.1 також видно, що обсяг кредитів, виданих українськими фінтех-компаніями, все ще менше 1% ВВП. Але навіть при такому низькому показнику Україна входить до двадцятки країн – лідерів за обсягом фінтех-кредитування.

Успішність розвитку українського фінтех-ринку пов’язана з рядом факторів:

1. Цифровий розвиток пов’язаний з технічним розвитком, який є ресурсоємним, тоді як Україна багата природними ресурсами.

2. Розвитку фінтеху в Україні сприяє концентрація фінтех-фахівців та інвестиційних ресурсів в столичному регіоні. Нові технології результативно створюються і апробуються в столиці, а потім поставляються в регіони. Даний центризм у розвитку фінтеху, з одного боку, підвищує конкурентоспроможність українських технологій на світовому рівні. З іншого боку, Україна стикається з нерівномірністю використання інновацій у фінансовому секторі по регіонах.

3. Розвитку фінтеху в Україні сприяє ефективне використання людських ресурсів за рахунок інформаційного розвитку суспільства: рутинну роботу виконує комп’ютер, в той час як трудовитрати людини пов’язані з вирішенням завдань в області інноваційного розвитку. Ідеї та розробки російських дослідників, творчих і винахідливих, також визначають конкурентоспроможність українського фінтеху.

4. В Україні створено ефективне правове та інформаційне середовище для розвитку технологій. Крім того, результативна робота мегарегулятора створила умови стабільності і стійкості фінансової системи, які також сприяють впровадженню інновацій у фінансовий сектор.

5. Фінтех в Україні персоніфікований. Інноваційні сервіси розробляються відповідно до запитів споживачів, що визначає високий попит на кінцевий фінтех-продукт [15].

Однак конкурентоспроможність українських фінансових технологій багато в чому залежить від проходження світовим тенденціям. Згідно з даними KPMG [16], в даний час світовий фінтех активно розвивається в наступних сферах: платежі, страхування, Regtech, кібербезпека, управління капіталом, блокчейн і криптовалюта.

Платіжна фінтех-сфера є лідером по залученню інвестицій. Платіжні компанії розширюють спектр своїх послуг як безпосередньо, так і за допомогою різних партнерств. За підсумками 2020-2022 рр. можна виділити наступні тенденції розвитку фінансових технологій у світі:

1. Підвищена увага до розробки та інвестування в платіжні рішення B2B (business-to-business).

2. Фінтех-аналог традиційного кредиту BNPL (buy now, pay later) розвивається в бік створення платформи, що об'єднує кредиторів і позичальників.

3. Платіжні компанії та інвестори перемикають увагу з залучення нових клієнтів на поглиблення взаємодії з ними.

4. Ринок попиту і пропозиції на технологічні інновації в платіжній сфері розвивається в бік зниження цін на платіжні інновації.

Враховуючи економічну нестабільність у світі, яка призвела до падіння вартості угод у багатьох областях, цікавий факт, що в сфері фінтех-платежів як і раніше укладається значний обсяг угод [16]. Це вказує на важливість розвитку інновацій та співпраці в платіжному секторі, яка підтверджується інтересом інвесторів до широкого кола гравців в платіжній сфері по всьому світу.

В Україні в період геополітичної нестабільності розвиток інновацій в платіжній сфері також набуло особливої необхідності. Стартапи пропонують касові рішення, мобільні смарт-термінали для бізнесу, платіжні екосистеми для бізнесу, платформи для інтеграції платіжних рішень. Актуальність знаходять сервіси для оплати і адміністрування митних платежів, сервіси міжнародних грошових переказів, сервіси для проведення платежів через голосових асистентів та інші платіжні сервіси з використанням біометричних технологій. Фінтех-компанії крім сервісів для фізичних осіб і нефінансових організацій активно розробляють профільні рішення для банків, найбільш актуальним з яких є відкрита банківська платформа з каталогом готових API-методів [17]. Банки, в свою чергу, розробляють програми пілотування фінтех-стартапів,

інвестують у створення інноваційних фінансових технологій, особливо в частині розвитку платіжної сфери.

Сфера фінтех-страхування (InsurTech) також є привабливою для інвесторів. Однак зважаючи на економічну нестабільність в країнах світу інвестиції направляються в більшому обсязі в страхові фінтех-компанії з високим рівнем прогнозованої рентабельності. Інвестори при прийнятті рішень про вкладення розглядають питання про те, чи зможуть страхові компанії, які процвітали в сприятливих ринкових умовах, витримати більш складні економічні умови. Виділяються наступні напрямки розвитку інноваційного страхування:

1. Більше уваги з боку споживачів приділяється компаніям-страховикам, орієнтованим на надання SaaS-рішень (Soft ware as a Service), що дозволяють отримати доступ до програмного забезпечення, обслуговується страховими фФінтех-компаніями і надає страхові послуги.

2. Страхові компанії розглядають можливості придбання страхових фінтех-стартапів, які могли б стратегічно вписатися в їх бізнес-систему.

3. Стрімко зростає число стартапів, орієнтованих на електронні страхові технології.

Український сектор InsurTech розвивається, слідуючи світовим тенденціям. Нові стартапи пропонують готові технологічні рішення для кінцевого споживача, до яких відносяться:

– технологічні послуги корпоративного медичного обслуговування;

– інтернет-страхування, включаючи автострахування, корпоративне страхування, спортивне страхування;

– технологічні послуги автоматичної виплати компенсацій за затримку або скасування рейсу.

Ряд стартапів пропонують технологічні рішення, включаючи SaaS-рішення, для страхових компаній, що дозволяють автоматизувати страхові послуги, підвищити їх доступність для клієнтів, проводити віддалені огляди страховиками і запускати нові страхові продукти [17].

Протягом 2022 року інвестиції в Regtech продемонстрували стійкість перед обличчям значної геополітичної невизначеності та макроекономічних проблем. Дана стійкість відображає важливість надання допомоги фінансовим установам в управлінні їх зобов'язаннями щодо дотримання вимог та надання. З ростом числа фінансових операцій і транзакцій, що відбуваються в цифровому форматі, як компанії, так і інвестори визнають, що використання Regtech є необхідністю для більшості фінансових установ, так як постійно зростаючі витрати на дотримання вимог є серйозною проблемою для компаній, що надають фінансові послуги. Крім того, транснаціональні компанії стикаються з особливими труднощами в забезпеченні дотримання вимог паралельно в декількох юрисдикціях. У зв'язку з тим, що нормативне законодавство постійно вдосконалюються, зростає попит на Regtech, здатний надавати більш прості, вигідні і стійкі рішення для виконання вимог регуляторів.

Серед тенденцій розвитку Regtech можна виділити наступні:

1. Удосконалення можливостей по обробці поточних нормативних змін в різних юрисдикціях (наприклад, Базель IV, правове регулювання ринку криптоактивів в Євросоюзі, Закон про стійкість цифрових операцій, Закон про штучний інтелект, Закон про цифрові послуги, стандарти ESG) [16].

2. Зростаюча увага до використання технологій штучного інтелекту і машинного навчання для реалізації рішень по боротьбі з відмиванням грошей.

3. Розвиток Regtech за допомогою технічних платформ на основі штучного інтелекту для отримання інформації про фінансові ризики.

Стійкість інвестицій в Regtech показує важливість даного напрямку розвитку фінансових технологій: постійно зростаючі вимоги регуляторів і хвиля цифрової трансформації є ключовими факторами, що сприяють зростанню Regtech навіть в період економічної нестабільності.

В Україні Regtech розвивається з ініціативи НБУ в частині вдосконалення системи зовнішнього аудиту інформаційної безпеки, роботизації оцінки

активного ринку, розробки платформи стрес-тестування для банків, автоматизації дотримання наглядових вимог.

Можливо, подальшому розвитку Regtech сприяло б підвищення залученості учасників фінансового ринку в даний процес.

Активний фінтех-розвиток супроводжується розширенням використання різних платформ, спеціалізованих бізнес-додатків фінансовими організаціями. Звідси виникає проблема доступу до даних, в тому числі даними клієнтів, великої кількості сторін. Враховуючи побоювання, що стосується конфіденційності, фінансовим компаніям важливо зосередитись на забезпеченні захисту даних та контролі доступу до даних. Це визначає необхідність розвитку такого фінтех-напрямку, як кібербезпека. В даний час виділяють наступні тенденції розвитку фінтех-кібербезпеки:

1. Створення інновацій, спрямованих на поліпшення видимості і контролю постачальників хмарних і гіпермасштабних послуг.

2. Підвищена увага до підвищення швидкості реагування на проблеми кібербезпеки з меншим втручанням людини.

3. Об’єднання фірм і консорціумів, що займаються оцінкою ризиків.

Гіпермасштабні провайдери набувають нішевих гравців у сфері кібербезпеки, щоб розширити спектр послуг.

Значна частина інвестицій у кібербезпеку у 2022 році була зосереджена на рішеннях, покликаних допомогти компаніям використовувати автоматизацію, машинне навчання та видобуток даних у своїх операційних центрах безпеки, щоб прискорити виявлення проблем і реагування на них. Дані фінтех-стартапи пропонують сервіси для захисту систем дистанційного банкінгу та електронного документообігу, для запобігання шахрайству, для захисту даних і процесів фінансових організацій, для моніторингу та оцінки платежів на предмет ризику. Зважаючи на невелике число учасників ринку фінтех-кібербезпеки, важливо виділити даний напрямок розвитку фінансових технологій як перспективний для України.

Важливо також відзначити, що в світі розвивається фінтех для управління активами. У 2022 році ESG набула значної популярності у всьому світі, частково завдяки енергетичній кризі в Європі і зростаючій уваги урядів і компаній до досягнення цілей в області зміни клімату. Все це сприяло зростанню інтересу інвесторів до рішень, здатним поєднувати управління активами з принципами та результатами ESG.

У світі приділяється велика увага розробці рішень для управління активами, спрямованих на розширення можливостей B2B, на підвищення продуктивності за рахунок використання інноваційних технологій [16].

В даному напрямку розвитку фінтеху виділяють наступні тенденції:

1. Фінтех-компанії працюють над просуванням електронного банкінгу через соціальні мережі, додатки та інші канали, щоб спонукати клієнтів інвестувати з використання інноваційних сервісів.

2. Посилення уваги до використання інноваційних технологій для надання клієнтам персоналізованої та цілеспрямованої інформації. При цьому приділяється увага розробці продуктів, які відповідають потребам клієнтів в нижній частині спектру добробуту.

3. З появою більшої кількості гравців у галузі технологій для заможних людей традиційний ринок приватного банківського обслуговування відкривається для даної категорії клієнтів, які традиційно не мали доступу до продуктів і послуг зростання добробуту.

4. Оскільки ESG як і раніше знаходиться в центрі уваги, фінтах-компанії можуть розширити доступ до продуктів ESG і допомогти заможним інвесторам, які хочуть вносити вклад в майбутнє планети.

Даний напрямок також можна виділити як перспективний для розвитку фінтеху в Україні. Хоча стартапи Th ewaay і Cashoff вже пропонують рішення для банків для персоналізації відносин з клієнтами [17], вважаємо важливим для фінансових організацій розширювати інвестиції в даний фінтех-напрямок з метою підвищення конкуренції між стартапами і створення нових технологічних рішень.

Фінтех продовжує розвиватися і в напрямку використання блокчейна. Новатори використовують засновані на блокчейне технології для підтримки рішень реальних завдань, таких як проведення попередньої перевірки розрахунків в режимі реального часу, оптимізація транскордонних платежів і токенізація активів. Одна з тенденцій, що спостерігаються у 2022 році, яка, як очікується, буде рости в 2023 році – це зміщення уваги інвесторів з блокчейн-компаній, орієнтованих на роздрібний ринок, на стартапи, орієнтовані на надання рішень для ринку малого та середнього підприємництва. Однією з областей, яка все більше привертає увагу, є надання рішень для децентралізованого фінансування (DeFi), орієнтованих на малий та середній бізнес, включаючи рішення, орієнтовані на позикове фінансування даного сектору економіки або торгове фінансування.

Виділяють і інші тенденції розвитку використання блокчейн-технології:

1. Регулюючі органи вдосконалюють та/або вводять правила для управління криптокомпаніями і діяльністю.

2. Інвестори проводять більш ретельну перевірку потенційних криптоопераций і приділяють більше уваги управлінню ризиками і контролю.

3. Інвестори та стартапи все більше зосереджуються на юрисдикціях з більш суворим регулюванням криптовалют, включаючи Японію, Гонконг і Сінгапур.

4. Юрисдикції продовжують приділяти увагу розробці та тестуванню стейблкоїнів [16].

В Україні блокчейн-технології використовуються для створення і впровадження нефінансових і фінансових рішень. Дані стартами дозволяють створювати бізнес-додатки, організовуючи взаємодію учасників ринку, в тому числі фінансового ринку. Даний проект був запущений в 2020 р., тому в перспективі розглядається його подальший розвиток [17].

В умовах зростання глобалізації економіки вважаємо важливим наявність позитивних ефектів впливу фінансових інновацій на фінансовий розвиток

України. Подальший розвиток і зростання конкурентоспроможності українського фінтеху може бути забезпечено:

– розвитком конкуренції в платіжній сфері, в тому числі за допомогою створення нових систем платіжних карт, що використовують інновації в платіжних сервісах;

– розвитком незалежності мобільного банкінгу від зарубіжних операційних систем;

– підвищенням конкуренції на фінансовому ринку за допомогою впровадження API (Application Programming Interface);

– впровадженням цифрового валюти, використання якої підвищить прозорість операцій і частково вирішить проблеми платіжної системи, що виникли в умовах економічної кризи і пов’язані з проблемами оплати товарів і послуг мобільними пристроями.

Таким чином, рівень розвитку українського фінтеху визначається як економічними і технологічними умовами, так і слідуванням світовим тенденціям.

ВИСНОВКИ

Сучасну ситуацію можна охарактеризувати як період розвитку фінтеху 4.0 (за аналогією з Індустрією 4.0), в якому стартапи та технологічні компанії надають послуги економічним агентам-споживачам і компаніям – безпосередньо, без традиційних фінансових посередників. Зрозуміло, самі по собі цифрові технології не полегшують доступ населення до фінансових послуг. Для цього необхідні розвинена платіжна система і матеріальна інфраструктура, ефективне нормативно-правове регулювання, а також ефективна система захисту прав споживачів. Скорочення витрат при наданні фінансових послуг повинно привести до підвищення їх доступності.

Зростання охоплення населення цифровими інструментами фінтеха стане ключовим результатом реалізації деяких сценаріїв, визначених на основі вивчення сучасних тенденцій розвитку сектора. Вироблення сучасних відповідей на виклики і ризики різних траєкторій еволюції фінтеху на глобальних ринках вимагає нових моделей взаємодії країн у сфері регулювання діяльності цифрових фінансових компаній.

Проведений аналіз світового фінтех-ринку показав, що Україна входить в число країн – лідерів з розвитку фінтех-сегмента. Це визначається рядом факторів: залученість держави в цифровізацію фінансової сфери сприяє створенню правового середовища та розвитку внутрішнього фінансування фінтеху; рівень освіти вітчизняних фахівців дозволяє створювати інновації, ефективно використовуючи існуючі ресурси; наявність потенціалу розвитку фінансових технологій і підвищення попиту на них за рахунок підвищення фінансової та цифрової грамотності населення сприяє зростанню інтересу інвесторів до українських фінтех-стартапів.

Основні тенденцій розвитку фінтех-сектора виділені за наступними секторам: фінтех-платежі, фінтех-страхування, Regtech, фінтех-кібербезпека, фінтех-управління капіталом, блокчейн-технології. Дослідження українського досвіду показало високий рівень впровадження інновацій в платіжну сферу і

страхування. При цьому виявлено необхідність розширення впровадження вітчизняних фінтех-рішень, здатних поєднувати управління активами з принципами та результатами ESG. Також виявлено недостатньо високий рівень конкуренції між українськими стартапами, які пропонують рішення для забезпечення кібербезпеки фінансових організацій.

Серед напрямків розвитку українського сегмента фінтех виділена важливість децентралізації розвитку Regtech і блокчейн-технологій.

В даний час ринки фінансових послуг продовжують активно розвиватися. Фінтех-компанії використовують нові технології, щоб зробити фінансові послуги доступними та зручними для кожного користувача. Вони розробляють нові продукти та послуги, які допомагають людям управляти своїми фінансами, підвищують ступінь конкуренції на ринку і стимулюють інновації. Фінтех-компанії також привносять нові ідеї, підходи та моделі в сферу фінансових послуг, що дозволяє їм залучати нових користувачів і розширювати свій ринок. Вони можуть пропонувати послуги, які банки не можуть, наприклад, інвестиційні рішення на основі алгоритмів і штучного інтелекту.

Сьогодні фінтех-компанії на ринку фінансових послуг активно проникають в повсякденне життя користувачів за допомогою мобільних додатків, онлайн-платформ та інших інноваційних рішень. Це дає користувачам більше свободи у виборі способу управління своїми фінансами, а також дозволяє їм отримувати доступ до нових видів послуг.

Нарешті, варто зазначити, що фінтех-компанії є двигуном економічного розвитку і можуть створювати нові робочі місця і покращувати економічні показники в цілому. Завдяки цьому фінтех-компанії продовжують привертати увагу інвесторів і продовжувати свій розвиток, що може призвести до ще більших змін у сфері фінансових послуг в майбутньому.

Однак, необхідно враховувати проблеми, пов'язані з регулюванням, кібербезпекою і доступністю фінансових послуг для всіх верств населення. Рішення цих проблем вимагає посилення співпраці між фінтех-компаніями і

регулюючими органами, а також використання вітчизняних технологій і програмних продуктів.

Важливо створити умови для вибудовування діалогу і спільної роботи в рамках загальнодержавної програми з побудови технологічного суверенітету країни, що дозволить підвищити конкурентоспроможність галузі та вітчизняної економіки в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банки та фінтех-компанії: сила – в єдності. Громадська організація «Центр економічних досліджень та прогнозування «Фінансовий Пульс». URL: http://finpuls.com/upload/docs/news/bank

2. Банки та фінтех: від конкуренції до кооперації. UAZMI. URL: https://uazmi.org/news/post/fDgch6Uf9taagk3F8tH1r4

3. Беззаперечні тренди карткового ринку у 2020 році – розрахунки в Інтернеті та безконтактні платежі. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/bezzaperechni-trendikartkovogo-rinku-u-2020-rotsi--rozrahunki-v-interneti-ta-bezkontaktni-plateji

4. Білявський В. М. Розробка клієнтоорієнтованої стратегії обслуговування споживачів підприємства. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. 2015. Вип. 49. С. 41-44.

5. Власенко В. Фінтехи наступають, банки тікають: чи є у них спільне майбутнє в Україні. Mind. URL: https://mind.ua/publications/20199801-fintehi-nastupayut-banki-tikayut-chi-e-unih-spilne-majbutne-v-ukrayini

6. Вовчак О. Д. Вплив фінансових технологій на забезпечення конкурентоспроможності банку. *Вісник Університету банківської справи*. 2020. № 1. С. 86-91.

7. Воробйов В. Фінтех змінить уявлення про ринок фінансових послуг у майбутньому. URL: https://yur-gazeta.com/interview/finteh-zminit-uyavlennya-pro-rinokfinansovih-poslug-u-maybutnomu.html

8. . В'язовий С. М., Пасічник І. В. Розвиток FinTech-індустрії в Україні та її ризики для банківської діяльності. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління.* 2019. № 21. С. 480-484. URL: http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/handle/123456789/2429

9. Гайдай І. Ю. Зарубіжний досвід упровадження Інтернет-банкінгу та перспективи його використання в Україні. URL: http://ea.donntu.edu.ua/bitstream/123456789/24438/3.pdf

10. Гладких Д. М. Ризики та можливості банківської системи України в умовах розвитку інформаційної економіки. Національний інститут стратегічних досліджень. *Аналітична записка. Сер. Економіка*. 2019. № 4. https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-09/ANALIT%20GLADKYH%20ECONOMICS%20%23%204%202019_0.pdf

11. Голуб Г. Г., Сідельник О. П. Ритейл у банківському секторі України. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2018. Вип. 2 (130). С. 53-56. URL: http://ird.gov.ua/sep/doi/sep2018.02.056_u.php

12. Діденко С. Цифровізоване майбутнє: розвиток глобального та українського фінтех-ринку. URL: https://ua.news/ua/tsyfrovyzovannoe-budushhee-razvytye-globalnogo-yukraynskogo-fynteh-rynka/

13. Дзюблюк О. В. Інноваційні вектори розвитку банківської системи. *Світ фінансів*. 2019. № 3 (60). С. 8-25.

14. Довгань Ж. М. Розвиток банківських екосистем: ризики і перспективи. *Інноваційна економіка*. 2019. № 5-6. С. 158-164. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2019_5-6_23

15. Звіт «Фінтех в Украні». Проект USAID «Трансформація фінансового сектору». URL: https://data.unit.city/fintech/fgt34 URL: https://data.unit.city/fintech/fgt34- ko67mok/fintech_in_Ukraine_2018_ua.pdf

16. Кльоба Л. Г. Цифровізація – інноваційний напрям розвитку банків. *Ефективна економіка*. 2018. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6741

17. Кльоба Л. Г. Фінтех – нові можливості для банків України. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансово-кредитна система: вектори розвитку». м. Ужгород, Ужгородський національний університет, 26 квітня 2018 р., С. 51-54.

18. Коваленко В. В. Розвиток fintech: загрози та перспективи для банків України. *Приазовський економічний вісник*. 2018. Вип. 4(09) 2018. С. 127-133.

19. Крухмаль О. В., Заєць О. С. Peer-to-peer кредитування в Україні: перспективи розвитку та виклики для банків. *Інтернаука*. 2017. № 2 (2). С. 93-

96. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_2(2)__21

20. Мазаракі А. А. Fintech у системі суспільних трансформацій. *Вісник КНТЕУ*. 2018. № 2. С. 5-16.

21. Миськів Г. Функціонування та розвиток кредитного ринку України: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: «Растр-7», 2015. 360 с.

22. Міндрова З. М. Проблеми та перспективи розвитку дистанційного банкінгу в Україні. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/lglpdp/29/287_Mindrowa_LG_29.pdf

23. Національний банк та IFC за підтримки Швейцарської Конфедерації та Великої Британії спільно працюватимуть над підвищенням фінансової інклюзії в Україні. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-ta-ifc-za-pidtrimki-shveytsarskoyi-konfederatsiyi-ta-velikoyibritaniyi-spilno-pratsyuvatimut-nad-pidvischennyam-finansovoyi-inklyuziyi-v-ukrayini

24. Огляд фінтеху: Гроші у ритмі техно. Business.ua. URL: https://business.ua/special/75-finansovij-oskar-2018/4872-ohliadfintekhu-hroshi-u-rytmi-tekhno

25. Омельчук Н. Що чекає український фінтех в 2020: думки експертів ринку. PaySpace. URL: https://psm7.com/fintech/chtozhdet-fintex-v-ukraine-v-2020-mneniya-ekspertov-rynka.html

26. Основні показники діяльності банків України. Національний банк України: веб-сайт. URL: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798

27. Основні показники діяльності банків України. URL: http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/index.htm

28. Офіційний сайт TechTarget. URL: https://searchapparchitecture.techtarget.com/definition/open-API-public-API/

29. Паперник С. М. Що таке фінтех. URL: https://nv.ua/ukr/biz/experts/shcho-take-finteh-2445080.html

30. Петрівський О. О. Перспективи розвитку пірингового кредитування в Україні. *Інфраструктура ринку*. 2017. Вип. 7. С. 316-321. URL:

http://www.market-infr.od.ua/journals/2017/7_2017_ukr/55.pdf

31. Подольчак Н. Ю. Можливості розвитку публічних механізмів FinTech. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2020. № 2(25). С. 126-130.

32. Результати ліцензування та реєстрації фінансових установ Національним банком у липні 2020 р. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/rezultati-litsenzuvannya-ta-reyestratsiyifinansovih-ustanov-natsionalnim-bankom-u-lipni

33. Романчукевич М. Й. Клієнтоорієнтованість як інструмент формування конкурентних переваг компанії. *Економіка та управління підприємствами*. 2018. Вип. 21. С. 165-173.

34. Савченко Т. Г. Поточні тренди розвитку фінансових технологій. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2019. № 3. С. 7-15.

35. Стойко О. Я. Становлення та розвиток необанків в Україні. Фінансова політика регіонального розвитку: вітчизняний та зарубіжний досвід: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. з нагоди 25-річчя заснування кафедри фінансів і кредиту, 10-11 жовт. 2019 р. Житомир: ЖНАЕУ, 2019. С. 244-252.

36. Стратегія фінансового сектору України до 2025 року. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Strategija_financovogo_sectoru_ua.pdf

37. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Офіційний сайт Національного банку України. URL: https://bank.gov.ua/ua/about/develop-strategy/fintech2025

38. Файдула М. Дистанційне обслуговування клієнтів банків та його розвиток в Україні. Банківська система України: стабілізація та драйвери зростання: матеріали Всеукр. наук. Інтернет-конф. Тернопіль: Вектор, 2017. С. 194-196

39. Фінтех прилаштовується до банків. FinClub. URL: https://finclub.net/ua/analytics/fintekh-prylashtovuietsia-dobankiv.htm

40. Халіна В.Ю. Клієнтоорієнтованість як нова парадигма ведення

бізнесу. *Економіка та держава*. 2018. № 9. С. 75-78.

41. Холодна Ю. Є., Рац О. М. Банківська система: навчальний посібник. Харків, 2013. 315с.

42. Шевченко О. М., Рудич Л. В. Розвиток фінансових технологій в умовах цифровізації економіки України. *Ефективна економіка*. 2020. № 7. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8053

43. Що таке Фінтех-кредитування та в чому його переваги? URL: https://ckp.in.ua/business/20356

44. Яценко М. С., Бондаренко А. О. Актуальні питання розвитку сектору фінансових послуг із застосуванням сучасних фінансових технологій. *Держава та регіони. Сер. : Економіка та підприємництво*. 2019. № 2. С. 25-30.

45. Barba Navaretti G., Calzolari G., Franco Pozzolo A. FinTech and banks: Friends or foes? *European Economy: Banks, Regulation, and the Real Sector*. 2017. № 3 (2). P. 9-30. URL: http://european-economy.eu/wp-content/uploads/2018/01/EE_2.2017–2.pdf

46. Buchanan B.G. Artificial intelligence in finance. London: The Alan Turing Institute; 2019. 50 p. URL: https://zenodo.org/record/2612537#.YK4B8KgzbIU

47. Building the Open API Economy. URL: https://www.ibm.com/blogs/cloud-archive/2016/05/building-for-open-api-economy/

48. Claessens S., Frost J., Turner G., Zhu F. Fintech credit markets around the world: size, drivers and policy issues. *BIS Quarterly Review*. 2018. № 9. P. 29-49. URL: https://www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt1809e.pdf

49. Frost J., Gambacorta L., Huang Y., Shin H.S., Zbinden P. BigTech and the changing structure of financial intermediation. *Economic Policy*. 2019. № 34 (100). P. 761-799. URL: https://www.bis.org/publ/work779.pdf

50. Nicoletti B. The future of fintech: Integrating finance and technology in financial services. London: Palgrave Macmillan; 2017. 328 p.

51. Patiño J.A., Rojas E. F., Agudelo M. Regional digital market. Strategic aspects. Santiago: Economic Commission for Latin America and the Caribbean;

2018. 56 p. URL: https://www.cepal.org/sites/default/files/publication/files/43633/S1800569_en.pdf

52. The State of Open Banking in 2020. The Digital Banker. URL: https://digitalbankeronline.com/featured/the-state-of-open-banking-in-2020/

Відгук керівника випускної кваліфікаційної роботи
на тему «Сучасні тенденції розвитку міжнародного ринку FinTech»
Панченко Ірини Віталіївни

Сьогодні світовий ринок націлений на застосування високих технологій та штучного інтелекту, що проникають в усі сфери життя, в тому числі і фінансову. Завдяки розвитку інновацій у фінансовому секторі виникла галузь FinTech, що пропонує фінансові послуги з використанням цифрових технологій. Питання розвитку та функціонування FinTech індустрії на ринку фінансових послуг різних держав є досить новими для наукової спільноти і опрацьовані переважно у працях зарубіжних науковців. Вони присвячені переважно теоретичним та прикладним аспектам з'ясування сутності, становлення та функціонування сфери фінансових технологій. Однак багато деякі аспектів даної проблеми залишаються не повністю з'ясованими через доволі швидкі зміни та темпи розвитку і впровадження фінансових технололгій у практичне життя. Саме тому дослідження сучасних тенденцій розвитку міжнародного ринку FinTech є на часі досить актуальним. В процесі дослідження даного питання здобувачкою розкрито сутність FinTech-послуг та їх значення у розвитку міжнародного фінансового ринку. Проведено аналіз основних тенденцій розвитку та сучасного стану міжнародного ринку FinTech. Також окреслено перспективи розвитку ринку FinTech у світі та в Україні.

Робота містить три розділи.

Перший розділ присвячено дослідженню теоретичних аспектів створення та розвитку FinTech індустрії.

У другому розділі здійснено оцінку основних напрямів розвитку ринку FinTech у сучасних світогосподарських процесах.

Третій розділ роботи присвячений окресленню перспектив подальшого розвитку та впровадження фінансових технологій у функціонування міжнародного фінансового ринку.

Здобувачка вищої освіти Панченко І.В. працювала згідно графіку.

Робота виконана самостійно, в повному обсязі у відповідності до чинних вимог та рекомендується до захисту з оцінкою «відмінно».

Керівник випускної кваліфікаційної роботи _____ Л.В. Діденко

Висновок кафедри про випускну кваліфікаційну роботу

Випускна кваліфікаційна робота здобувачки вищої освіти Панченко І.В. після попереднього захисту розглянута на засіданні кафедри, протокол від «____» _____ 2024 №___ допущена/не допущена до захисту на екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____ _____
(підпис) (прізвище, ініціали)

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу
здобувачки вищої освіти Державного податкового університету
Панченко Ірини Віталіївни
на тему «Сучасні тенденції розвитку міжнародного ринку FinTech»

Актуальність теми. На сучасному етапі фінансовий сектор знаходиться в центрі цифрової трансформації, трендом якої є фінансові технології. У сфері фінансових технологій відбуваються кардинальні зміни з підвищенням рівня автоматизації, відкритості та орієнтації на споживача. Крім того, в умовах поширення пандемії COVID-19, карантину та вимушеної ізоляції, війни, роль цифрових технологій виходить на перший план у всьому світі, в тому числі і в Україні.

Поширення процесу розвитку світового ринку FinTech супроводжується збільшенням проникнень інновацій у всі галузі економіки. Фінансовий ринок не є винятком, і фінансові інновації проявляються через зростання впливу інформаційних технологій на прийняття рішень на всіх етапах фінансового ринку – від формування фінансової установи, пошуку контрагента, до укладання угоди та подальшої взаємодії. Як наслідок, виникає потреба у більш гнучкому та адаптивному реагуванні на мінливість світового фінансового середовища інноваційних процесів та постійного вдосконалення інструментів та секторів світового ринку фінансових технологій. Таким чином, вивчення тенденцій розвитку світового ринку FinTech набуває все більшої актуальності.

Наукова новизна проведеного дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних та практичних положень, а також рекомендацій щодо перспектив розвитку FinTech проектів на фінансовому ринку в Україні.

Якість проведеного аналізу проблеми, текстового та табличного матеріалу. В дипломній роботі проаналізований сучасний стан розвитку FinTech проектів на фінансовому ринку, теоретичні аспекти розкрито у повному обсязі, табличний та ілюстраційний матеріал є сучасним та в повній мірі розкриває аналітичну складову досліджуваного питання.

Обґрунтованість пропозицій і висновків та їх практична цінність у роботі підприємства, організації, установи, МФУ. За результатами дослідження сформульовані висновки та рекомендації щодо перспектив FinTech проектів на фінансовому ринку України, результати даного дослідження можуть бути використані регулятором при розробці нової стратегії розвитку FinTech проектів на фінансовому ринку України.

Наявність недоліків. Недоліки в дипломній роботі відсутні.

Загальний висновок і оцінка роботи. Дипломна робота виконана на актуальну тему. Зміст дипломної роботи викладений на достатньому теоретичному рівні, має

практичне значення, достатньо глибокі в логічній послідовності викладені питання щодо розвитку світового ринку FinTech та ринку FinTech України.

В цілому дипломна робота відповідає вимогам кваліфікаційного рівня та заслуговує на оцінку 5 (відмінно).

Рецензент: Богріновцева Л. М., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Національної академії статистики, обліку та аудиту

Підпис, МП

Л. М. Богріновцева

ініціали, прізвище

«28» 12 2023 р.